

52
2.05.2025

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

**КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, БІЗНЕСУ ТА МАРКЕТИНГОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

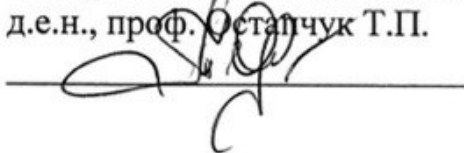
ТАГІЛЬЦЕВ Сергій В'ячеславович
(здобувач вищої освіти групи ЗМО-23-1с)

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

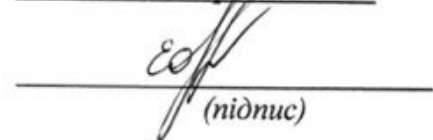
УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

(представлена на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності
073 «Менеджмент»)

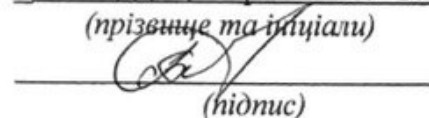
Допущено до захисту
зав. кафедри менеджменту, бізнесу
та маркетингових технологій
д.е.н., проф. Остапчук Т.П.

Керівник роботи:
к.е.н., доц. Ордова К.Є.

(підпис)

Рецензент
к.е.н., доц. Бірюченко С.Ю.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Житомир, 2025

Анотація

Тагільцев С.В. Управління оборотними активами підприємства. Рукопис.

Бакалаврська кваліфікаційна робота представлена на здобуття освітнього ступеня «бакалавр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2025.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі проаналізовано систему управління оборотними активами підприємства та визначено основні напрями її удосконалення.

Ключові слова: активи, оборотні активи, управління оборотними активами, запаси, дебіторська заборгованість, операційний цикл.

Annotation

Tagiltsev S.V. Management of current assets of the enterprise. Manuscript.

The bachelor's qualification work is submitted for the Bachelor's degree, field of knowledge 07 «Management and administration» of specialty 073 «Management». Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2025.

The bachelor's qualification work analyzes the system of management of current assets of the enterprise and identifies the main areas of its improvement.

Keywords: assets, current assets, management of current assets, inventories, receivables, operating cycle.

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	4
Розділ 1. Теоретичні основи управління оборотними активами підприємства	7
1.1. Сутність та значення оборотних активів у забезпеченні господарської діяльності підприємства	7
1.2. Система управління оборотними активами підприємства	14
1.3. Методичні засади оцінки ефективності управління оборотними активами підприємства	24
1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління оборотними активами підприємства	32
Висновки до розділу 1	38
Розділ 2. Аналітична оцінка та напрями удосконалення управління оборотними активами ТОВ «Галактик»	40
2.1. Організаційно-управлінський аналіз підприємства	40
2.2. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства	46
2.3. Оцінка стану управління оборотними активами підприємства	54
2.4. Напрями удосконалення управління оборотними активами підприємства	63
Висновки до розділу 2	71
<i>Висновки</i>	73
<i>Список використаних джерел</i>	76
<i>Додатки</i>	83

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Управління оборотними активами є одним із ключових аспектів ефективного функціонування будь-якого підприємства, оскільки саме вони забезпечують безперервність виробничого процесу, своєчасне виконання зобов'язань і стійкість фінансового стану. До складу оборотних активів входять запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти та інші активи, які швидко перетворюються в готівку протягом одного операційного циклу. Ефективне управління цими активами дозволяє мінімізувати витрати, уникнути дефіциту ресурсів, підвищити ліквідність і платоспроможність підприємства. Саме тому особливого значення набуває аналіз динаміки, структури та якісного складу оборотних активів.

У сучасних умовах нестабільної економіки та високої конкуренції на ринку, підприємства змушені приділяти більше уваги оптимізації структури оборотного капіталу. Рациональне управління запасами дозволяє уникати надлишкового накопичення товарів, яке веде до додаткових витрат на зберігання, або ж їх нестачі, що загрожує зупинкою виробництва. Дебіторська заборгованість потребує особливої уваги, адже надмірне її зростання знижує оборотність коштів і може стати причиною втрати фінансової стійкості. Управління грошовими коштами сприяє підтримці платоспроможності підприємства та оперативному виконанню фінансових зобов'язань.

Крім того, аналіз оборотних активів дозволяє виявити слабкі місця в системі управління ресурсами та прийняти обґрунтовані рішення щодо підвищення їх ефективності. На основі отриманих аналітичних даних формується стратегія покращення фінансової гнучкості підприємства. Водночас важливо враховувати зовнішні фактори, такі як зміни в законодавстві, інфляційні процеси, валютні коливання тощо. Саме комплексний підхід до управління оборотними активами сприяє підвищенню загальної рентабельності діяльності підприємства.

Проблематика управління оборотними активами є надзвичайно

актуальною для забезпечення стабільного розвитку підприємства, ефективного використання ресурсів і зростання його конкурентоспроможності. Її дослідження дозволяє поглибити розуміння внутрішніх процесів, підвищити якість управлінських рішень і сформувати дієву систему фінансового контролю.

Розвиткові теорії управління оборотними активами підприємства приділяли значну увагу як вітчизняні, так і закордонні вчені: І.А. Бланк, А.М.Поддєрьогін, А.Д. Шеремет, М.А. Болюх, М.Я. Коробов, К.В. Ізмайлова, В.Я. Горфінкель, С.Ф. Покропивний, Ван Хорн Дж.К. та ін.

Зазначене обумовило вибір теми, постановку мети та завдань бакалаврської кваліфікаційної роботи. Обрана тема повністю відповідає проблемам напряму підготовки за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є узагальнення та подальший розвиток теоретико-методичних засад управління оборотними активами підприємства, а також визначення основних напрямів його удосконалення на підприємстві ТОВ «Галактик».

Поставлена мета обумовила вирішення наступних **завдань**:

- визначити сутність та значення оборотних активів у забезпеченні господарської діяльності підприємства;
- дослідити систему управління оборотними активами підприємства;
- обґрунтувати методичні засади оцінки ефективності управління оборотними активами підприємства;
- проаналізувати нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління оборотними активами підприємства;
- провести організаційно-управлінський аналіз підприємства;
- провести діагностику фінансово-економічного стану підприємства;
- здійснити оцінку стану управління оборотними активами підприємства;
- обґрунтувати напрями удосконалення управління оборотними активами підприємства.

Об'єктом дослідження у бакалаврській кваліфікаційній роботі виступає процес управління оборотними активами підприємства, **предметом** – теоретичні, методичні та прикладні засади управління оборотними активами підприємства.

Методи дослідження. При дослідженні застосовувались наступні методи наукового пошуку: 1) теоретичного узагальнення для уточнення понять і категорій; 2) монографічний – для узагальнення теоретичних засад управління оборотними активами; 3) статистичні методи (відносні величини, динамічні ряди, порівняння); 4) методи фінансового аналізу (горизонтальний та вертикальний аналіз балансу); 5) узагальнення – для формування висновків дослідження; 6) табличний та графічний – для унаочнення результатів дослідження.

Інформаційними джерелами дослідження виступили матеріали державної статистичної та фінансової звітності, законодавчі та нормативні акти з економічних питань, спеціальна література з проблем теорії і практики управління оборотними активами та оперативні дані підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Реалізація пропозицій автора сприятиме підвищенню ефективності формування і використання оборотних активів на підприємстві. Результати дослідження можуть бути використані у процесі подальшого реформування економічного механізму управління оборотними активами підприємств.

Структура та обсяг бакалаврської кваліфікаційної роботи. Бакалаврська кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 82 сторінках друкованого тексту. Робота містить 23 таблиці та 7 рисунків. Список використаних джерел налічує 76 найменувань. Робота містить 3 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та значення оборотних активів у забезпеченні господарської діяльності підприємства

Оборотні активи відіграють ключову роль у забезпеченні безперервної господарської діяльності підприємства. Вони включають грошові кошти, дебіторську заборгованість, запаси сировини, матеріалів і готової продукції, що постійно перебувають у русі. Раціональне управління оборотними активами дозволяє забезпечити фінансову стабільність підприємства та своєчасне виконання зобов'язань перед партнерами. Наявність достатнього обсягу оборотних активів гарантує безперервність виробничого процесу та можливість оперативного реагування на зміни ринкової кон'юнктури. Водночас їх надлишок може призвести до неефективного використання ресурсів і зниження рентабельності. Тому важливо забезпечити оптимальний рівень оборотних активів з урахуванням специфіки діяльності підприємства [23].

Від ефективності управління цими активами залежить не лише поточна платоспроможність, а й загальна фінансова стійкість суб'єкта господарювання. Особливої актуальності питання управління оборотними активами набуває в умовах нестабільної економічної ситуації. Підприємства, які ефективно управляють своїми оборотними активами, мають вищі шанси на зростання, розвиток і виживання на конкурентному ринку. Отже, оборотні активи є фундаментом, на якому базується стабільна і прибуткова діяльність будь-якого підприємства [34].

Діяльність суб'єктів господарювання щодо створення та реалізації продукції здійснюється в процесі раціонального поєднання основних виробничих активів, оборотних активів і трудових ресурсів. Основні засоби забезпечують матеріально-технічну базу виробництва, оборотні активи

гарантують безперервність виробничого циклу та обігу, а праця є активним фактором, що приводить інші ресурси в рух. Лише ефективне використання кожного з цих елементів дозволяє підприємству досягати високих економічних результатів, задовольняти попит споживачів та забезпечувати свою конкурентоспроможність на ринку [38].

На відміну від основних виробничих активів, оборотні активи повністю споживаються впродовж одного виробничого циклу, не зберігаючи своєї первісної форми. Вони постійно перебувають у русі, переходячи з однієї форми в іншу: від грошових коштів до сировини, далі – у незавершене виробництво, готову продукцію, а згодом знову – в грошову форму після реалізації. Така циклічність визначає їхню високу мобільність та важливу роль у забезпеченні гнучкості й стабільності операційної діяльності підприємства. Оборотні активи дозволяють швидко реагувати на зміну ринкової ситуації, покривати короткострокові зобов'язання та підтримувати оптимальний рівень ліквідності.

Оборотний капітал проходить три основні стадії кругообігу: грошову, виробничу й товарну. На грошовій стадії підприємство витрачає кошти на придбання сировини, матеріалів, комплектуючих та оплату інших витрат, необхідних для здійснення виробництва. У виробничій стадії відбувається перетворення сировини та матеріалів у готову продукцію шляхом трудової діяльності та використання основних засобів. На товарній стадії готова продукція реалізується споживачам, що забезпечує надходження грошових коштів, і тим самим цикл знову починається. Такий безперервний кругообіг дозволяє підтримувати ефективну господарську діяльність підприємства, забезпечуючи його фінансову стабільність і здатність своєчасно виконувати свої зобов'язання.

Кругообіг оборотного капіталу і формування нової вартості відбувається за схемою [52]:

$$\Gamma - T \dots B \dots T' - \Gamma' \quad (1.1)$$

де Γ – кошти, що авансуються; T – предмети праці (товар); B – виробництво; T' – готова продукція (товар); Γ' – кошти, отримані від реалізації

створеної продукції.

Мету функціонування капіталу буде досягнуто тоді, коли відбудеться приріст грошей порівняно з авансованою сумою [52].

Оборотні активи підприємства в кожний момент господарської діяльності одночасно перебувають у всіх стадіях кругообігу – грошовій, виробничій та товарній. Це зумовлено безперервністю операційного процесу: частина оборотного капіталу вже вкладена в запаси сировини та матеріалів, інша - знаходиться у вигляді незавершеного виробництва, ще інша - у формі готової продукції або дебіторської заборгованості після реалізації товарів. Водночас підприємство постійно здійснює нові закупівлі, забезпечує виробництво та реалізацію продукції, що створює постійний рух і перетворення оборотних активів. Така особливість вимагає ретельного моніторингу та управління кожною стадією кругообігу для забезпечення ритмічності виробництва, платоспроможності та ефективного використання ресурсів.

Кругообіг оборотних активів підприємства зображено на рис. 1.1.

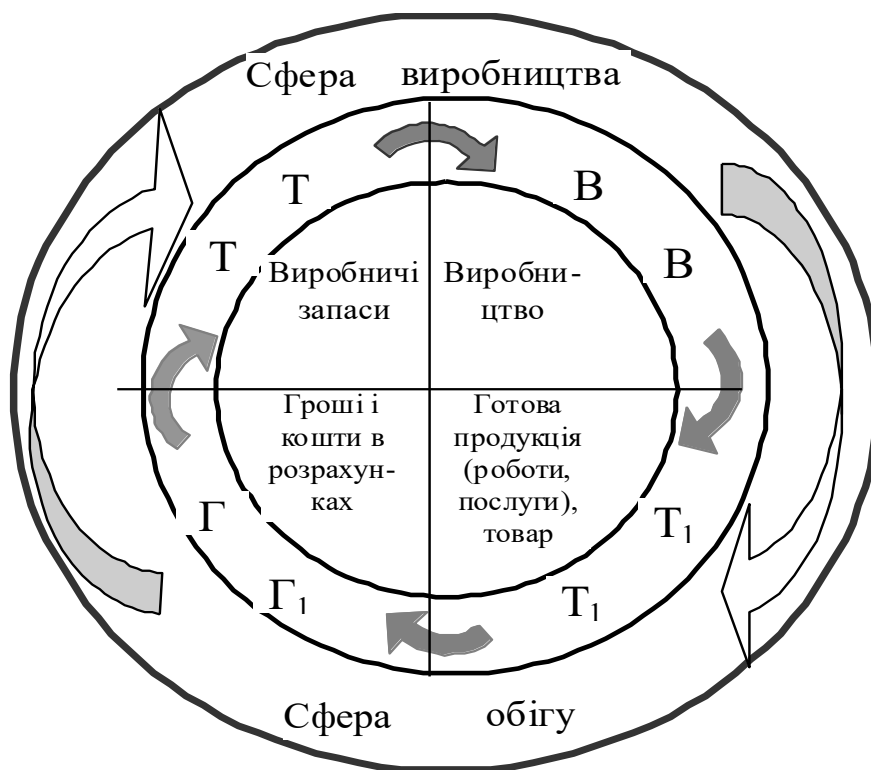

Рис. 1.1. Кругообіг оборотних активів підприємства

Джерело: [4; 31]

В економічній літературі існують різні підходи до визначення сутності оборотних активів. Деякі автори трактують їх як сукупність грошових ресурсів, що використовуються для забезпечення поточної діяльності підприємства. Інші розглядають оборотні активи як частину активів, яка бере участь у кругообігу протягом одного виробничого циклу або одного року. Згідно з класичним підходом, оборотні активи включають запаси, дебіторську заборгованість, грошові кошти, а також інші ресурси, що швидко перетворюються у грошову форму. Також зустрічається поділ оборотних активів на нормовані й ненормовані, залежно від можливості їх планування та регулювання. Варіативність тлумачень зумовлена різними науковими підходами, цілями дослідження та специфікою діяльності підприємств. Незважаючи на це, всі визначення об'єднує спільна ідея - оборотні активи є тимчасово задіяними в обігу ресурсами, які забезпечують безперервність господарської діяльності. Їх ефективне управління має вирішальне значення для досягнення фінансової стабільності та підвищення рентабельності підприємства [48; 66].

Згідно Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 визначено зміст терміну оборотні активи: «Оборотні активи - гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи використання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу» [24].

За результатами проведеного дослідження вважаємо, що оборотні активи - це сукупність активів підприємства, які постійно беруть участь у його господарському обороті, споживаються або реалізуються протягом одного виробничого циклу чи календарного року, при цьому повністю переносять свою вартість на створювану продукцію, не зберігаючи при цьому первісної форми, і забезпечують безперервність виробничо-комерційної діяльності.

Змістовні ознаки оборотних активів у господарській діяльності підприємства представлено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Змістовні ознаки оборотних активів у господарській діяльності підприємства

Ознака	Характеристика
Тривалість використання	Використовуються протягом одного виробничого циклу або одного року
Форма участі у виробництві	Повністю споживаються, переносячи вартість на готову продукцію
Характер обігу	Постійно перебувають у русі: від грошової форми до сировини, виробництва, товару
Спосіб перенесення вартості	Одноразово та повністю
Можливість швидкої реалізації	Висока ліквідність - швидко перетворюються в грошові кошти
Роль у виробництві	Забезпечують безперервність операційної діяльності
Ступінь планування	Можуть бути нормованими (наприклад, запаси) і ненормованими (наприклад, готівка)
Склад та структура	Включають запаси, грошові кошти, дебіторську заборгованість, інші поточні активи

Джерело: складено автором на основі [21; 73]

Оборотні активи є важливою складовою ресурсного забезпечення підприємства, що забезпечує безперервність його виробничо-господарської діяльності. Вони повністю споживаються протягом одного виробничого циклу, постійно перебувають у кругообігу та швидко змінюють свою форму - від грошової до товарної. Основними ознаками оборотних активів є короткостроковість використання, висока ліквідність та одноразове перенесення вартості на продукцію. Ефективне управління цими активами сприяє підвищенню фінансової стійкості та рентабельності підприємства.

Оборотні активи відіграють ключову роль у забезпеченні безперервності операційної діяльності підприємства. Саме вони створюють основу для здійснення щоденних виробничих і комерційних процесів. Раціональне формування та ефективне використання оборотних активів є необхідною умовою підтримання платоспроможності та фінансової стійкості. Їх оптимальний обсяг і структура сприяють зменшенню виробничих витрат, підвищенню оборотності капіталу та загальної рентабельності. Тому питання управління оборотними активами має стратегічне значення для стабільного функціонування підприємства в умовах ринкової економіки [62].

Значення та роль оборотних активів у забезпеченні ефективної діяльності підприємства визначено на рис. 1.2.

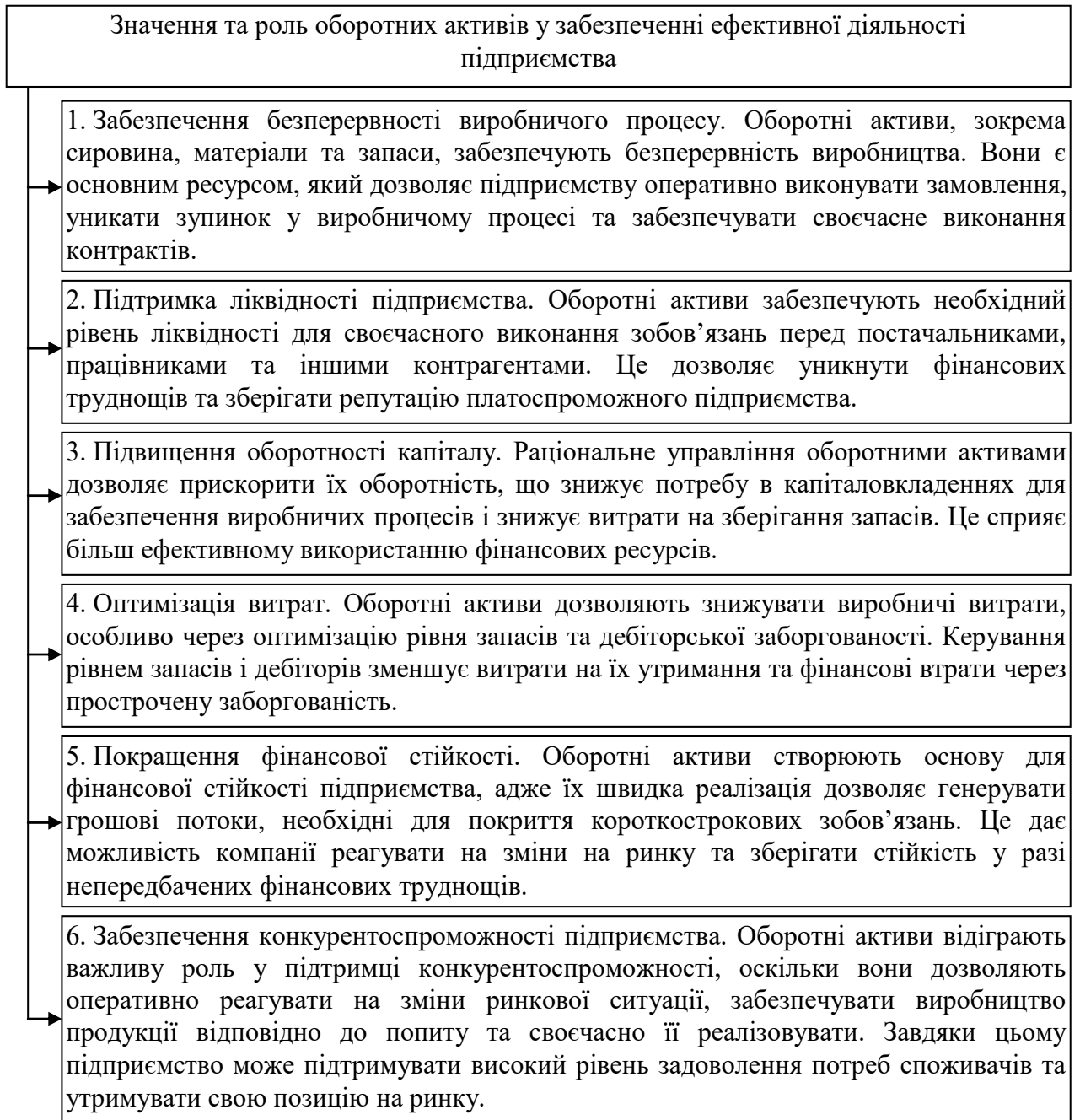

Рис. 1.2. Значення та роль оборотних активів у забезпеченні ефективної діяльності підприємства

Джерело: складено автором на основі [12; 74]

Визначені пункти підкреслюють важливість ефективного управління оборотними активами для підтримки стабільної та рентабельної діяльності підприємства.

Основні напрями використання оборотних активів на підприємстві узагальнено нижче [37; 48]:

1. Закупівля сировини та матеріалів. Оборотні активи використовуються для придбання сировини, матеріалів та комплектуючих, необхідних для виробничого процесу. Це основне призначення оборотного капіталу в багатьох виробничих компаніях, адже наявність достатніх запасів сировини гарантує безперервність виробництва та оперативне виконання замовлень.

2. Фінансування виробничих процесів. Частина оборотних активів направляється на покриття витрат, пов'язаних з виробничими процесами - оплату праці, витрати на енергоносії, амортизацію обладнання та інші поточні витрати. Важливо, щоб оборотні активи були достатніми для покриття цих витрат без необхідності залучення додаткових зовнішніх ресурсів.

3. Оплата дебіторської заборгованості. Оборотні активи використовуються для покриття дебіторської заборгованості, тобто для зворотного надходження коштів від клієнтів, які придбали товари в кредит. Залишки дебіторської заборгованості можуть бути використані для фінансування нових операцій і збереження ліквідності підприємства.

4. Товарообіг та реалізація продукції. Оборотні активи включають також готову продукцію, яка є частиною товарообігу підприємства. Реалізація цієї продукції приносить грошові кошти, що дозволяє підприємству повернути кошти, вкладені в виробництво, і почати новий цикл виробничого процесу.

5. Забезпечення грошових коштів для короткострокових зобов'язань. Частина оборотних активів використовуються для підтримки грошових коштів у ліквідній формі, що необхідно для виконання короткострокових зобов'язань підприємства - оплати податків, рахунків за комунальні послуги, зарплатні виплати працівникам та інші поточні витрати.

6. Резерви для покриття непередбачених витрат. Частина оборотних активів може бути використана як резерв для покриття непередбачених витрат або фінансових труднощів. Наприклад, ці кошти можуть бути використані для покриття кризових ситуацій, що виникають через зміну ринкових умов або збої

у виробничому процесі.

Кожен з цих напрямів використання оборотних активів сприяє забезпеченню фінансової стабільності підприємства, підтримці його ліквідності та ефективності в умовах змінюваного ринкового середовища [48].

Таким чином, можна зробити висновок, що оборотні активи є важливим елементом фінансового механізму підприємства, оскільки вони забезпечують безперервність його діяльності в умовах динамічного ринку. Їх основна сутність полягає в тому, що вони активно використовуються в процесах виробництва та обігу товарів, сприяючи створенню вартості і ліквідності підприємства. Оборотні активи забезпечують підприємству можливість своєчасно виконувати зобов'язання перед постачальниками, кредиторами та працівниками, підтримуючи його фінансову стійкість. Вони також сприяють зниженню виробничих витрат, покращують оборотність капіталу і підвищують ефективність використання ресурсів. Оптимальне управління оборотними активами дозволяє зменшити фінансові ризики та забезпечити стабільний грошовий потік, що має важливе значення для безперебійної роботи підприємства. Успішне використання цих активів сприяє підвищенню конкурентоспроможності та рентабельності підприємства, забезпечуючи йому здатність адаптуватися до змінюваних економічних умов.

1.2. Система управління оборотними активами підприємства

Ефективне управління оборотними активами є важливою умовою стабільного функціонування будь-якого підприємства. В умовах ринкової економіки саме оборотні активи забезпечують гнучкість, ліквідність та оперативність господарської діяльності. Без належного контролю за станом запасів, дебіторської заборгованості та грошових коштів виникають ризики фінансових труднощів і зниження рентабельності. Через це виникає необхідність створення чіткої системи управління оборотними активами, яка дозволить оптимізувати їхній обсяг, структуру та швидкість обороту. Така

система повинна базуватися на аналітичних підходах, точних розрахунках і стратегічному плануванні. Її впровадження дозволить уникнути дефіциту або надлишку ресурсів, мінімізувати витрати на зберігання та обслуговування запасів. Крім того, ефективна система управління сприяє поліпшенню платоспроможності підприємства та підвищенню рівня фінансової стійкості [1].

Сучасні умови конкуренції потребують постійного моніторингу оборотних активів та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Відтак, розробка такої системи є не лише актуальним, а й стратегічно важливим завданням. Вона створює передумови для підвищення загальної ефективності діяльності підприємства та зміцнення його позицій на ринку.

Класифікація оборотних активів є важливим етапом у процесі їх ефективного управління, проте в економічній літературі та практиці спостерігається певна неоднозначність щодо підходів до цього питання. Існують різні класифікаційні ознаки, за якими групуються оборотні активи: за джерелами формування, способом участі у виробничому процесі, характером використання, ступенем ліквідності та іншими. Кожен з підходів має своє логічне обґрунтування і залежить від цілей аналізу або управлінських рішень. Наприклад, фінансові аналітики надають перевагу класифікації за ліквідністю [3; 14], тоді як працівники виробництва - за функціональним призначенням [7; 65]. Водночас відсутність єдиної загальноприйнятої класифікації ускладнює формування універсальних методів управління оборотними активами. Це створює певні труднощі у порівнянні показників між підприємствами та у формуванні статистичних даних.

Неоднозначність класифікаційних підходів також може впливати на точність економічного аналізу. Саме тому необхідно критично оцінювати та обирати найбільш доцільну класифікацію відповідно до конкретних умов функціонування підприємства та завдань управління.

Узагальнена класифікація оборотних активів підприємства за різними ознаками представлена у вигляді табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Узагальнена класифікація оборотних активів підприємства

Ознака класифікації	Групи оборотних активів
За формами функціонування	- виробничі запаси - незавершене виробництво - готова продукція - товари
За способом участі у кругообігу	- грошові кошти - розрахунки з дебіторами - товарно-матеріальні цінності
За джерелами формування	- власні оборотні активи - позикові (залучені) оборотні активи
За рівнем ліквідності	- найбільш ліквідні (грошові кошти) - швидколіквідні (дебіторська заборгованість) - повільноліквідні (запаси)
За характером участі у виробництві	- основні компоненти (сировина, матеріали) - допоміжні матеріали - паливо тощо
За характером використання	- постійні (мінімально необхідні) - змінні (залежні від обсягів виробництва)
За належністю	- власні - орендовані - консигнаційні

Джерело: складено автором на основі [1; 27; 48]

Отже, оборотні активи підприємства є різноманітними за своїм складом, функціями та джерелами формування. Їх класифікація за різними ознаками дозволяє глибше зрозуміти їхню роль у виробничо-господарському процесі. Зокрема, поділ за формами функціонування, ліквідністю чи джерелами походження дає змогу ефективно планувати обсяги та структуру активів. Такий підхід сприяє підвищенню обґрунтованості управлінських рішень і фінансового контролю. Завдяки класифікації можна визначити пріоритетні напрями оптимізації оборотних коштів і запобігти дефіциту ресурсів. Отже, різноманітність підходів до класифікації оборотних активів є основою для гнучкого та раціонального управління ними.

Управління оборотними активами підприємства – це система заходів і процесів, спрямованих на оптимальне формування, ефективне використання та своєчасне оновлення ресурсів, які беруть участь у кругообігу засобів підприємства протягом одного операційного циклу [36].

Метою управління оборотними активами є забезпечення оптимального

рівня та структури оборотних активів для досягнення максимальної ефективності їх використання при мінімальних витратах. Це включає [36; 51]:

- забезпечення безперервності виробничого процесу та реалізації продукції;
- підтримання належного рівня ліквідності та платоспроможності підприємства;
- оптимізація структури оборотних активів для підвищення рентабельності;
- скорочення часу обороту активів і зменшення пов'язаних витрат;
- забезпечення фінансової стійкості підприємства в короткостроковому періоді;
- підвищення ефективності управлінських рішень на основі аналізу оборотного капіталу.

Загалом, мета полягає в тому, щоб оборотні активи працювали максимально результативно в інтересах розвитку підприємства.

Для досягнення основної мети управління оборотними активами, необхідно вирішувати низку ключових завдань (рис. 1.3).

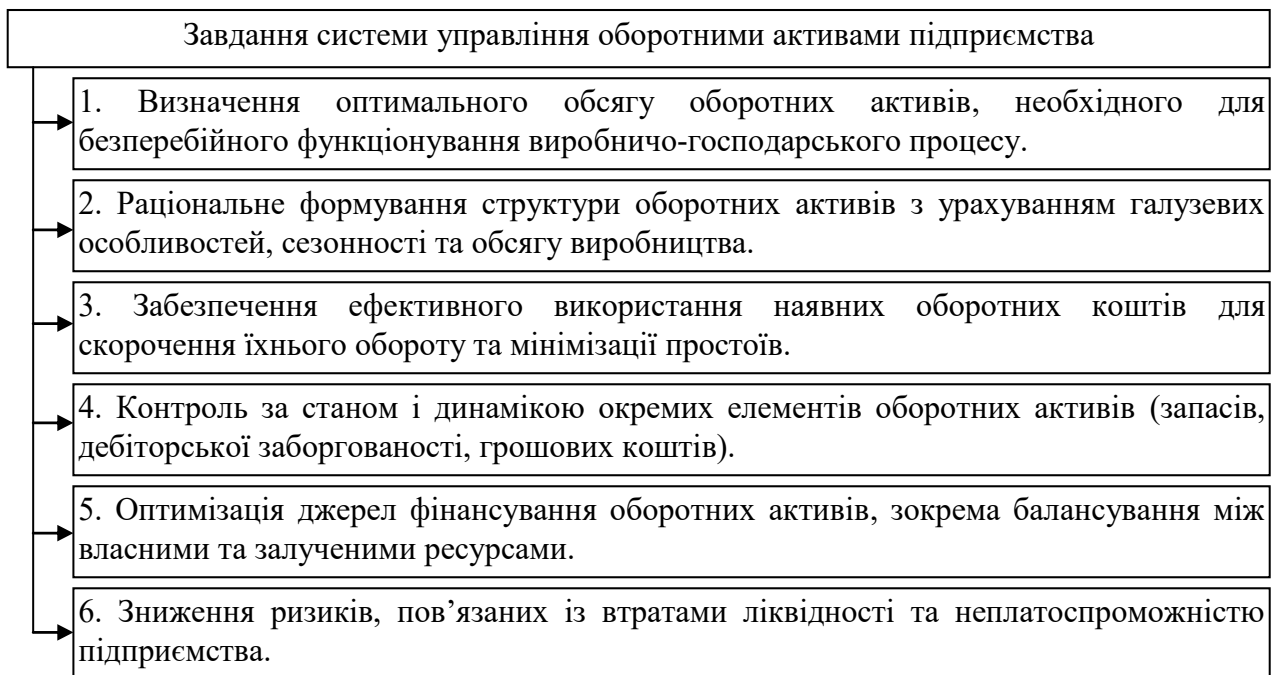

Рис. 1.3. Завдання системи управління оборотними активами підприємства

Джерело: складено автором на основі [36; 51]

Представлені завдання мають бути комплексно інтегровані у загальну систему управління підприємством для досягнення стабільного економічного зростання та фінансової стійкості.

З метою та завданнями управління оборотними активами підприємства тісно пов'язані принципи, які визначають основні правила й орієнтири цього процесу. Основними принципами є [23; 34]:

1. Принцип безперервності забезпечення виробництва – оборотні активи мають формуватися в обсягах, що гарантують стабільне функціонування всіх підрозділів підприємства без затримок.

2. Принцип економічної доцільності – обсяг і структура оборотних активів повинні бути оптимальними з точки зору витрат і очікуваного результату.

3. Принцип ліквідності – активи повинні мати здатність швидко трансформуватись у грошову форму для виконання зобов'язань підприємства.

4. Принцип раціонального фінансування – необхідно забезпечувати збалансованість між власними та позиковими джерелами формування оборотного капіталу.

5. Принцип оперативності та гнучкості – управління має адаптуватися до змін зовнішнього середовища й внутрішніх потреб підприємства.

6. Принцип обґрунтованості управлінських рішень – рішення щодо управління оборотними активами повинні базуватися на достовірній інформації та фінансовому аналізі.

Дотримання цих принципів сприяє ефективному використанню ресурсів, зменшенню фінансових ризиків і підвищенню загальної результативності діяльності підприємства.

З урахуванням економічної сутності дебіторської заборгованості, грошових коштів, поточних фінансових інвестицій, запасів можна стверджувати, що ефективне управління оборотними активами значною мірою залежить від врахування особливостей кожної їх складової.

Кожен елемент оборотних активів виконує специфічні функції у виробничо-господарському циклі підприємства [16]:

- запаси забезпечують безперервність виробництва та виконання замовлень;
- грошові кошти - гарантують платоспроможність і можливість здійснення поточних платежів;
- дебіторська заборгованість - впливає на швидкість обігу капіталу та ліквідність;
- поточні фінансові інвестиції - сприяють тимчасовому збереженню і примноженню вільних коштів.

Складові управління оборотними активами підприємства представлено на рис. 1.4.

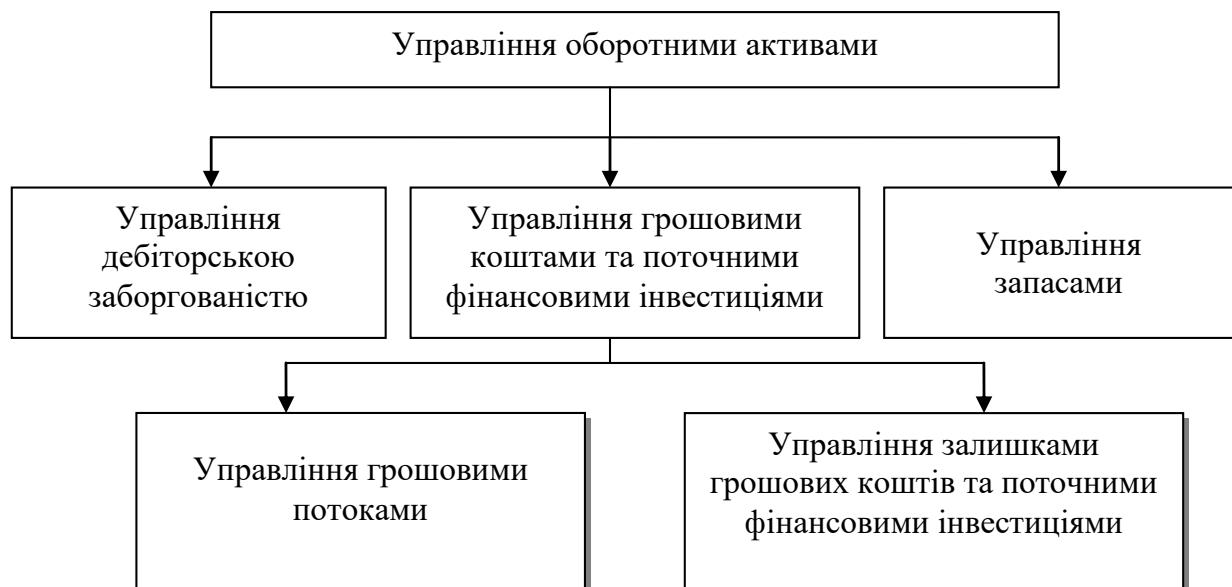

Рис. 1.4. Складові управління оборотними активами підприємства

Джерело: складено автором на основі [21; 37]

Отже, управлінські рішення повинні прийматись з урахуванням характеру, рівня ліквідності, строків обігу та ризиків, притаманних кожному виду оборотних активів. Такий підхід дозволяє забезпечити їх ефективне використання та стабільне функціонування підприємства [46].

Таким чином, особливість розробленого підходу полягає в інтеграції ключових елементів управління оборотними активами в єдину систему, що включає:

1. Управління запасами.
2. Управління дебіторською заборгованістю.
3. Управління грошовими коштами та поточними фінансовими інвестиціями як єдиним цілим.

Такий підхід дозволяє не лише оптимізувати структуру оборотних активів, а й забезпечити збалансованість між ліквідністю, прибутковістю та ризиками. Синхронізація управлінських дій у межах зазначених складових підвищує оперативність прийняття рішень та дозволяє підприємству ефективно реагувати на зміни зовнішнього середовища [57].

Реалізація представлених напрямів управління оборотними активами значною мірою залежить від врахування чинників, які впливають на даний процес. Взаємозв'язок чинників та їх вплив представлено на рис. 1.5.

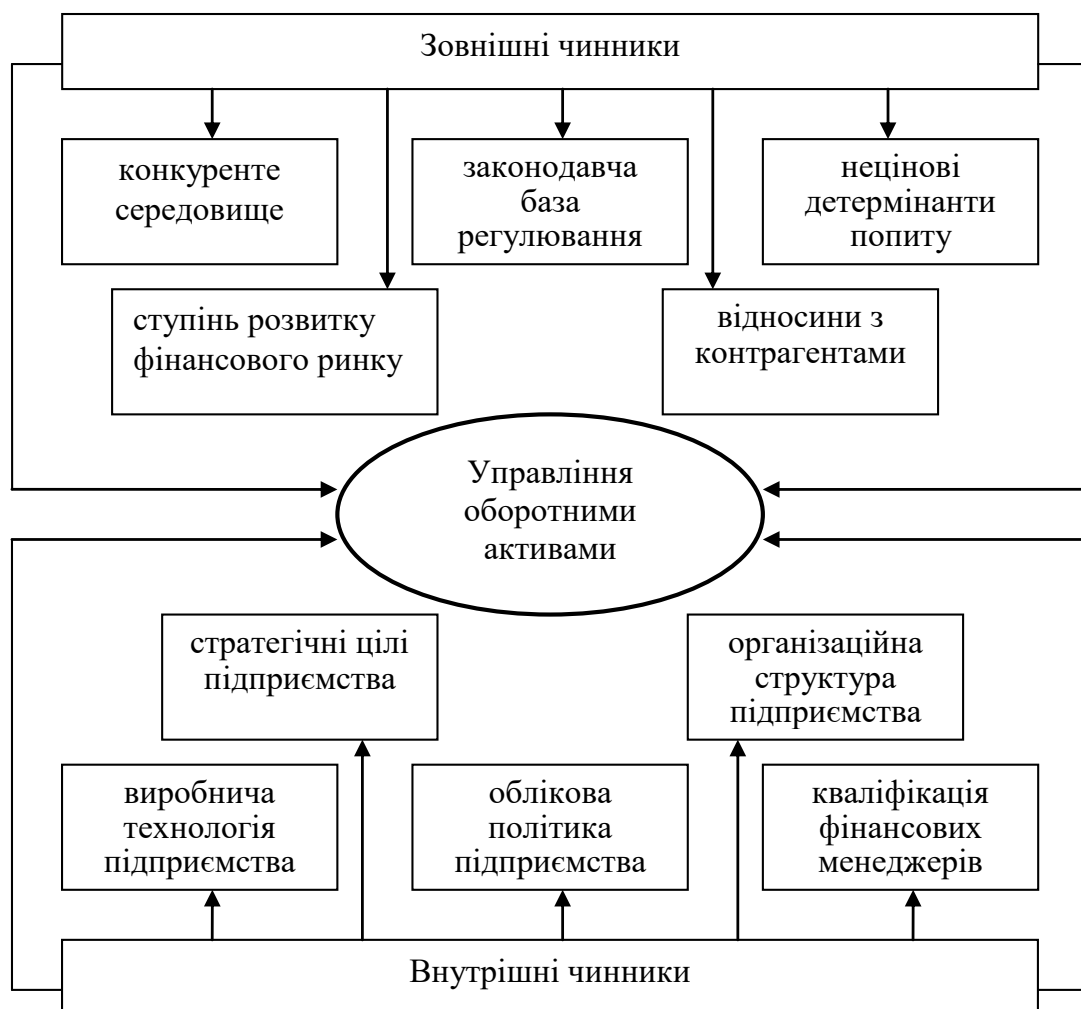

Рис. 1.5. Чинники впливу на управління оборотними активами підприємств

Джерело: складено автором на основі [76]

Так, чинники, які впливають на управління оборотними активами підприємства, дійсно можна поділити на зовнішні та внутрішні. Це дозволяє краще зрозуміти їх вплив і управляти ним для досягнення максимальних результатів у функціонуванні підприємства.

Зовнішні чинники – це фактори, які знаходяться поза межами підприємства і на які воно не може безпосередньо вплинути. Внутрішні чинники – це фактори, що безпосередньо залежать від самого підприємства і його діяльності. Як зовнішні, так і внутрішні чинники мають суттєвий вплив на управління оборотними активами і потребують комплексного підходу для ефективного їх використання [3; 63].

Згідно з класичним підходом, управління оборотними активами підприємства повинно здійснюватися на основі чітко визначених етапів, кожен з яких виконує важливу функцію для досягнення загальної мети – забезпечення ефективного використання ресурсів підприємства. Детально це можна описати таким чином [41]:

1. Планування потреби в оборотних активах та вибір стратегії їх фінансування – на першому етапі необхідно розрахувати обсяг оборотних активів, що потрібен для підтримки безперебійної діяльності підприємства, а також вибрати оптимальні джерела їх фінансування (власні кошти, кредити, короткострокові позики).

2. Облік оборотних активів – цей етап передбачає точне документування всіх оборотних активів підприємства, визначення їх вартості та постійну актуалізацію інформації. Це дозволяє мати повну картину про наявні активи і здійснювати їх ефективне використання.

3. Контроль за станом оборотних активів – контроль передбачає постійний моніторинг використання активів, забезпечення їх збереження та своєчасної реалізації для забезпечення ліквідності.

4. Аналіз стану оборотних активів – на цьому етапі проводиться оцінка ефективності використання активів, виявлення можливих проблем (наприклад, надлишкових запасів або значної дебіторської заборгованості) та визначення

причин таких відхилень.

5. Розробка ряду альтернативних рішень щодо управління оборотними активами чи визначення одного оптимального – після аналізу розробляються різні варіанти рішень для покращення управління активами, вибір найбільш вигідного з них (може бути пов'язано з оптимізацією запасів, зменшенням дебіторської заборгованості тощо).

6. Реалізація прийнятого рішення – на фінальному етапі реалізуються обрані стратегії та плани щодо покращення використання оборотних активів, здійснюється впровадження змін у фінансову та операційну діяльність підприємства.

Цей підхід дозволяє не лише підтримувати баланс між ліквідністю та рентабельністю, але й підвищити ефективність управлінських рішень, скоротити фінансові ризики та забезпечити стабільність підприємства.

Для ефективного управління оборотними активами підприємство повинно обрати стратегію фінансування, що відповідатиме його цілям, фінансовому стану та зовнішнім умовам. В економічній літературі виділяються три основні підходи до фінансування оборотних активів: консервативний, помірний, агресивний. Хоча деякі науковці [36; 45] обґрунтовують чотири: ідеальний, агресивний, консервативний, компромісний (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Порівняльна характеристика підходів до фінансування оборотних активів

Підхід	Опис	Переваги	Недоліки
1	2	3	4
Консервативний	Використання в основному довгострокових джерел фінансування для покриття потреб у короткострокових активах.	- низький фінансовий ризик; - стабільність у фінансуванні; - висока ліквідність;	- високі витрати на довгострокові кредити або власні кошти; - може бути менш ефективним в плані використання фінансових ресурсів;
Помірний	Збалансоване використання як короткострокових, так і довгострокових джерел фінансування.	- помірний рівень фінансових ризиків; - гнучкість у фінансуванні; - оптимізація витрат на фінансування;	- середній рівень ризику; - потрібна детальна оцінка балансу між короткостроковими та довгостроковими джерелами;

Продовження табл. 1.3

1	2	3	4
Агресивний	Використання в основному короткострокових джерел фінансування для покриття оборотних активів.	- низька вартість фінансування; - підвищена гнучкість в управлінні оборотними активами; - можливість швидкого реагування на зміни ринку;	- високий рівень фінансового ризику; - залежність від змін в економічному середовищі; - може призвести до нестабільності фінансової ситуації;
Компро-місний	Поєднання характеристик консервативного і агресивного підходів, з оптимальним балансом між довгостроковими і короткостроковими джерелами фінансування.	- більш гнучке управління фінансами; - середній рівень ризику; - збалансованість фінансових ресурсів	- потрібна ретельна стратегія і планування; - необхідно постійно контролювати оптимальний баланс між різними джерелами фінансування

Джерело: складено автором на основі [18; 29]

Представлена класифікація допомагає підприємствам обирати найбільш підходящий підхід до фінансування в залежності від їхньої фінансової ситуації, стратегічних цілей та ризиків.

Таким чином, система управління оборотними активами підприємства є ключовим елементом для забезпечення його фінансової стабільності та ефективності. Вона охоплює всі етапи, від планування потреби в активних ресурсах до їхнього контролю та оптимізації. Важливим аспектом є правильний вибір стратегії фінансування оборотних активів, що залежить від ризиків та фінансових цілей підприємства. Кожен з підходів до фінансування - консервативний, помірний, агресивний - має свої переваги та недоліки, тому важливо обирати стратегію, яка відповідає поточним умовам і прогнозам розвитку бізнесу. Для ефективного управління необхідно регулярно аналізувати стан оборотних активів, оптимізувати їх використання та вчасно реагувати на зміни в економічній ситуації. Врахування всіх складових, таких як дебіторська заборгованість, грошові кошти та запаси, дозволяє зберігати ліквідність та рентабельність підприємства.

1.3. Методичні засади оцінки ефективності управління оборотними активами підприємства

Оцінка ефективності управління оборотними активами є важливою складовою фінансового менеджменту підприємства. Вона дозволяє виявити слабкі місця у використанні ресурсів та вжити заходів щодо їх оптимізації. Рациональне управління оборотними активами забезпечує безперервність виробничого процесу, підтримує платоспроможність та сприяє досягненню прибутковості. Ефективне використання таких активів, як запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти, є запорукою фінансової стійкості підприємства. В умовах ринкової економіки та зростаючої конкуренції зростає необхідність постійного моніторингу оборотних активів [1].

Недостатній рівень ефективності управління може призвести до заморожування коштів, зниження ліквідності та втрати прибутку. З іншого боку, надмірна економія на оборотних активах може порушити виробничий процес. Тому важливо забезпечити баланс між доцільністю інвестування в оборотні активи та рівнем їхнього використання. Оцінка ефективності дає змогу приймати обґрунтовані управлінські рішення та вдосконалювати внутрішні процеси. Зрештою, саме системний підхід до аналізу ефективності управління оборотними активами визначає успішність підприємства на сучасному ринку.

Необхідність у проведенні аналізу оборотних активів виникає на ключових етапах прийняття управлінських рішень. Насамперед це стосується попереднього вивчення господарських явищ і процесів, що дозволяє сформулювати загальне уявлення про стан підприємства. Далі аналіз охоплює оцінку реального фінансового стану та ефективності використання оборотних активів. На етапі вибору варіантів управлінських дій важливо враховувати, як зміни в структурі чи обсягах оборотних активів вплинуть на загальну діяльність підприємства. Водночас проводиться оцінка відповідності економічного аспекту в підготовлених рішеннях іншим аспектам управління –

організаційним, правовим, соціальним. Завершальним етапом є узагальнення результатів аналізу та обґрунтування остаточного управлінського рішення. Такий комплексний підхід забезпечує прийняття зважених і ефективних рішень, спрямованих на підвищення продуктивності підприємства [12].

Сформована в даний час система організації аналізу оборотних активів побудована на таких вимогах [45; 50]:

- комплексність – аналіз має охоплювати всі складові оборотних активів (запаси, дебіторську заборгованість, грошові кошти тощо) та їх взаємозв'язки;
- системність – дослідження повинне проводитись у тісному зв'язку з іншими напрямками аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства;
- регулярність – аналіз оборотних активів має здійснюватись систематично, на постійній основі для оперативного реагування на зміни;
- орієнтованість на прийняття рішень – результати аналізу повинні використовуватись для формулювання обґрунтованих управлінських рішень;
- порівнянність – аналіз повинен ґрунтуватися на зіставленні показників у динаміці, а також із нормативними, плановими та середньогалузовими значеннями;
- доступність і достовірність інформації – необхідно забезпечити використання повної, точної та актуальної інформації для прийняття рішень.

Визначені вимоги формують основу для ефективної системи аналітичної роботи з оборотними активами, сприяючи підвищенню ефективності управління підприємством загалом.

У загальному вигляді зміст аналізу оборотних активів охоплює такі етапи:

1. Визначення мети аналізу – встановлення того, для чого саме проводиться аналіз (наприклад, для підвищення ефективності використання оборотних активів, оптимізації їх структури тощо).
2. Формулювання цілей і завдань аналізу – уточнення конкретних завдань, які мають бути вирішені, а також визначення термінів виконання і відповідальних осіб (аналітиків, фінансистів, управлінців).
3. Оцінка поточної ситуації – вивчення обсягів, структури, динаміки

оборотних активів, причинно-наслідкових зв'язків і факторів, що впливають на їхній стан.

4. Факторний аналіз – виявлення умов, що позитивно чи негативно впливають на результати, аналіз можливостей оптимізації управління активами.

5. Альтернативне планування – розробка декількох можливих сценаріїв або варіантів дій, спрямованих на покращення використання оборотних активів.

6. Підготовка рішень – обґрунтування й вибір оптимального (або кількох) управлінського рішень на основі проведеного аналізу [39].

Такий підхід дозволяє системно охопити всі аспекти ефективного управління оборотними активами підприємства. Якщо потрібно – можна оформити це у вигляді таблиці або презентаційного слайду.

Отже, у ході економічного аналізу оборотних активів реалізуються його три основні функції: оцінювальна, діагностична та пошукова (рис. 1.6).

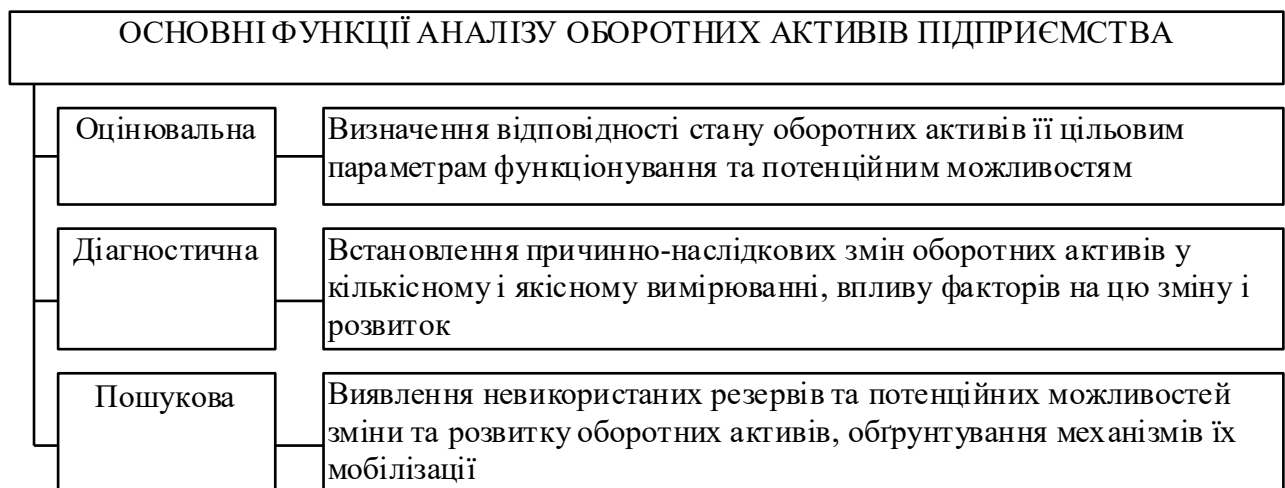

Рис. 1.6. Основні функції аналізу оборотних активів

Джерело: складено автором на основі [23; 37]

Завданнями організації аналізу оборотних коштів підприємства є [25]:

1. Оцінка оборотних активів підприємства.
2. Визначення потреби в різних видах оборотних коштів (нормування оборотних коштів).
3. Аналіз основних тенденцій розвитку (оборотність оборотних коштів, рентабельність оборотних коштів тощо).

4. Вивчення та кількісне обчислення впливу основних факторів на величину оборотних коштів підприємства, потребу в них та їх оборотність.

5. Виявлення, вивчення та використання резервів підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства.

6. Надання вичерпної інформації для прийняття управлінських рішень.

Аналіз оборотних активів слід розпочинати з оцінки їх абсолютних розмірів, тобто визначення загальної вартості оборотних активів підприємства на початок і кінець аналізованого періоду. Наступним етапом є аналіз змін у динаміці, що передбачає розрахунок абсолютного відхилення (різниця між значеннями на кінець і початок періоду) та відносного відхилення (темпи зростання або зниження у відсотках). Такий підхід дозволяє [23]:

1. Оцінити загальні тенденції у зміні оборотних активів.
2. Виявити наявність резервів або перевитрат.
3. Зрозуміти напрями подальшого аналізу (по складових: запаси, дебіторська заборгованість, кошти тощо).

Цей базовий етап закладає основу для глибшого аналітичного дослідження ефективності управління оборотними активами.

Оборотні активи підприємства постійно перебувають у русі, проходячи усі стадії кругообігу – грошову, виробничу та товарну. Ефективність їх використання значною мірою залежить від швидкості цього процесу. Чим швидше активи переходять з однієї фази кругообігу до іншої, тим менше коштів «заморожується» у незавершеному виробництві чи запасах, і тим вищою є загальна ефективність господарської діяльності підприємства [45].

Рациональне управління оборотними коштами передбачає мінімізацію їх простоїв і зменшення тривалості кожної стадії кругообігу. Основними показниками, які характеризують швидкість обігу оборотних коштів, є:

- коефіцієнт обіговості;
- тривалість одного обороту в днях.

Коефіцієнт обіговості (K_o) показує кількість оборотів, які здійснили обігові кошти за певний час. Він визначається за такою формулою:

$$K_o = P / O_c \quad (1.1)$$

Де Р – обсяг виручки від реалізації продукції (за собівартістю); О_с – середній залишок обігових коштів, що був у розпорядженні підприємства за цей період.

Тривалість одного обороту в днях показує кількість днів, упродовж яких обігові кошти здійснюють один оборот, проходячи всі фази. Цей показник (О_д) визначається за такою формулою [52]:

$$O_d = (O_c \times D) / P \quad (1.2)$$

де Д – число днів у періоді, за який обчислюється обіговість коштів.

Методика розрахунку показників оборотності оборотних активів підприємства наведена в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Методика аналізу оборотних активів підприємства за
показниками їх оборотності

Найменування показника	Формула розрахунку	Оцінка показника	
		за нормативним значенням	за динамікою
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Ф.2 (ряд.2000) : Ф.1 (ряд. 1195 гр. 3 + 4) x 0,5	за планом	збільшення
Тривалість обороту оборотних активів	365 : (Коефіцієнт оборотності оборотних активів)	за планом	зменшення
Коефіцієнт завантаженості активів в обороті	Ф. 1 (ряд. 1195 гр. 3 + 4) x 0,5 : Ф. 2 (ряд. 2000)	за планом	зменшення
Коефіцієнт оборотності коштів в розрахунках	Ф. 2 (ряд. 2000) : Ф. 1 (сума ряд 1110-1165 гр. 3 + 4) x 0,5	за планом	збільшення
Тривалість обороту коштів в розрахунках	365 : (Коефіцієнт оборотності коштів в розрахунках)	за планом	зменшення
Коефіцієнт оборотності запасів	Ф. 2 (ряд. 2000) : Ф. 1 (ряд. 1100, гр. 3 + 4) x 0,5	за планом	збільшення
Тривалість обороту запасів	365 : (Коефіцієнт оборотності запасів)	за планом	зменшення
Тривалість операційного циклу	Тривалість обороту коштів в розрахунках + Тривалість обороту запасів	за планом	зменшення
Тривалість погашення дебіторської заборгованості	Ф. 1 (сума ряд. 1125 -1155 гр. 3 + 4) x 0,5 : Ф. 2 (ряд.035:365)	за планом	зменшення
Тривалість фінансового циклу	Тривалість операційного циклу – Тривалість погашення кредиторської заборгованості	за планом	зменшення

Джерело: складено автором на основі [35; 48]

З метою оцінки оборотних активів підприємства важливу роль відіграють показники ліквідності та платоспроможності майна. Вони дають змогу проаналізувати, наскільки ефективно підприємство може покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок наявних активів. Ліквідність відображає здатність підприємства швидко перетворювати активи на грошові кошти без втрат їх вартості. Платоспроможність, у свою чергу, показує загальну фінансову стійкість підприємства та можливість своєчасного виконання зобов'язань [66].

До основних показників ліквідності належать коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності та коефіцієнт абсолютної ліквідності. Чим вищі ці показники, тим кращою є структура оборотних активів з точки зору фінансової безпеки. Особливе значення має аналіз динаміки ліквідності у порівнянні з нормальними значеннями, що дає змогу виявити тенденції у фінансовому становищі. Оцінка платоспроможності підприємства також включає аналіз коефіцієнта автономії, покриття боргів та фінансової стабільності. Такий комплексний підхід дозволяє приймати ефективні управлінські рішення щодо оптимізації структури оборотних активів та забезпечення фінансової стабільності підприємства [57].

В аналітичній роботі використовують наступні показники оцінки ліквідності підприємства (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Методика оцінки оборотних активів за показниками
ліквідності підприємства

Найменування показника	Формула розрахунку	Оцінка показника	
		за нормативним значенням	за динамікою
1	2	3	4
Загальний коефіцієнт покриття (платоспроможності)	$\Phi. 1 \text{ (ряд. 1195) : (ряд. 1695)}$	>1	збільшення
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\Phi. 1 \text{ (сума ряд. 1125-1190) : (ряд. 1695)}$	$>0,5$	збільшення
Коефіцієнт незалежної (забезпеченої) ліквідності	$\Phi. 1 \text{ (сума ряд. 1100 + 1165) : (ряд. 1695)}$	$>0,5$	збільшення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\Phi. 1 \text{ (сума ряд. 1160-1165) : (ряд. 1695)}$	$>0,2$	збільшення

Продовження таблиці 1.5

1	2	3	4
Частка оборотних активів в загальній сумі активів	Ф. 1 (ряд. 1195) : (ряд. 1300)	за планом	за планом
Частка запасів в оборотних активах	Ф. 1 (ряд. 1100) : (ряд. 1195)	>0,5	збільшення

Джерело: складено автором на основі [35; 48]

Оцінити стан та ефективність формування та використання оборотних активів підприємства дійсно можливо за допомогою системи показників фінансової стабільності, які комплексно відображають фінансове здоров'я суб'єкта господарювання. До таких показників належать [35]:

1. Коефіцієнт автономії – відображає частку власного капіталу в загальній сумі джерел фінансування, що свідчить про незалежність підприємства від зовнішніх кредиторів.

2. Коефіцієнт маневреності власного капіталу – показує, яка частина власних коштів знаходиться у формі мобільних (оборотних) активів, що забезпечує гнучкість у використанні фінансових ресурсів.

3. Коефіцієнт покриття запасів – характеризує можливість підприємства фінансувати запаси за рахунок власного оборотного капіталу.

4. Чистий оборотний капітал – це різниця між поточними активами та короткостроковими зобов'язаннями, що вказує на наявність у підприємства вільних ресурсів для поточної діяльності.

5. Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними засобами – визначає, яка частка оборотних активів профінансована за рахунок власного капіталу, що впливає на фінансову стійкість.

Систематичний аналіз цих показників дозволяє виявити сильні та слабкі сторони в управлінні оборотними активами, сформулювати стратегічні напрямки покращення фінансового стану підприємства та забезпечити ефективне використання ресурсів.

Оцінка оборотних активів за показниками фінансової стійкості підприємства здійснюється наступним чином (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Методика оцінки оборотних активів за показниками
фінансової стійкості підприємства

Найменування показника	Формула розрахунку	Оцінка показника	
		за нормативним значенням	за динамікою
Маневреність робочого капіталу	$\Phi.1 \text{ (ряд. 1100) : (ряд. 1195 - ряд. 1695)}$	за планом	за планом
Коефіцієнт фінансової залежності	$\Phi. 1 \text{ (ряд. 1300 : ряд. 1495)}$	<2,0	зменшення
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\Phi. 1 \text{ (ряд. 1195 - ряд. 1695) : (ряд. 1495)}$	>0,5	збільшення
Коефіцієнт забезпечення власними коштами	$\Phi.1 \text{ (ряд. 1495 - ряд. 1095) : (ряд. 1195)}$	>0,1	збільшення
Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом	$\Phi. 1 \text{ (ряд.1495 - ряд. 1695) : (ряд. 1100)}$	>0,2	збільшення
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів робочим капіталом	$\Phi. 1 \text{ (ряд. 1195 - ряд. 1695) : (ряд. 1195)}$	за планом	збільшення

Джерело: складено автором на основі [35; 48]

Таким чином, комплексна оцінка ефективності управління оборотними активами є важливою складовою фінансового аналізу підприємства. Вона дозволяє виявити слабкі місця у використанні ресурсів, забезпечити раціональний розподіл коштів та підвищити обіговість активів. Завдяки такій оцінці підприємство може ефективніше управляти ліквідністю, платоспроможністю та фінансовою стабільністю. Результати оцінки створюють підґрунтя для обґрунтованих управлінських рішень щодо оптимізації структури активів. Крім того, це дає змогу своєчасно виявляти ризики фінансової нестійкості та уникати кризових ситуацій. Комплексний підхід до оцінки забезпечує інтегральне бачення фінансово-господарської діяльності. У результаті, підприємство отримує можливість стабільного розвитку та підвищення своєї конкурентоспроможності. Вона є інструментом стратегічного планування, що дозволяє коригувати політику управління оборотними активами відповідно до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Отже, ефективне управління оборотними активами на основі глибокого аналізу є запорукою сталого функціонування та фінансової успішності підприємства.

1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління оборотними активами підприємства

Нормативно-правове забезпечення у сфері управління оборотними активами підприємств є ключовим елементом, що визначає правові рамки та правила для ефективного використання фінансових і матеріальних ресурсів підприємства. Воно включає сукупність нормативних актів, які регулюють процеси формування, використання та контролю за оборотними активами. Це важливий аспект, оскільки правильне дотримання законодавчих норм дозволяє підприємствам уникати фінансових і правових ризиків, забезпечуючи їх стійкість та конкурентоспроможність. Нормативно-правове забезпечення включає як загальноекономічні, так і специфічні правила для конкретних видів діяльності, що здійснюються підприємствами. Зокрема, це закони, підзаконні акти, стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які визначають, як повинні відображатися та оцінюватися оборотні активи [49].

Важливим аспектом є забезпечення своєчасного виконання фінансових зобов'язань підприємств, що вимагає ефективного управління як грошовими коштами, так і матеріальними запасами. Окрім того, правильне правове регулювання процесів управління оборотними активами дозволяє знижувати операційні витрати та підвищувати ефективність бізнесу. В умовах глобалізації та інтеграції в міжнародні економічні структури нормативно-правове забезпечення також сприяє адаптації підприємств до міжнародних стандартів управління активами. З огляду на це, важливість нормативно-правового забезпечення полягає в тому, що воно створює юридичну основу для правильного та ефективного функціонування підприємства в сучасних економічних умовах.

Основні аспекти нормативно-правового забезпечення у сфері управління оборотними активами підприємств включають [18; 29]:

1. Законодавчі та підзаконні акти. До основних нормативних актів відносяться закони, що регулюють облік, управління фінансовими та

матеріальними ресурсами підприємств. Це може бути Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також інші нормативні документи, що регулюють відносини з постачальниками, кредиторами, покупцями та іншими контрагентами.

2. Бухгалтерські стандарти та фінансова звітність. Важливим аспектом є регулювання питань щодо обліку оборотних активів, зокрема запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості, грошових коштів, інвестицій. Бухгалтерський облік та фінансова звітність мають бути приведені у відповідність до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) або національних стандартів, що застосовуються в Україні.

3. Податкове законодавство. Нормативне регулювання в сфері оподаткування впливає на ефективність управління оборотними активами. Це включає правила щодо обчислення та сплати податків, які підприємство повинно сплачувати з оборотних активів, а також податкові пільги та субсидії, що можуть полегшити фінансування та управління активами.

4. Регулювання дебіторської та кредиторської заборгованості. Законодавство встановлює норми, що стосуються прав та обов'язків боржників і кредиторів. Це включає правила стягнення заборгованості, особливості укладання контрактів, а також механізми вирішення спорів та санкцій.

5. Контроль і аудиторські перевірки. Нормативно-правове забезпечення передбачає створення системи контролю за правильністю ведення обліку та використання оборотних активів. Аудиторські перевірки, що проводяться як зовнішніми, так і внутрішніми аудиторами, є важливими для оцінки ефективності управління активами.

6. Міжнародні стандарти та угоди. У рамках глобалізації і міжнародної економічної інтеграції, підприємства мають адаптуватися до міжнародних стандартів, зокрема до стандартів Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Це також стосується трансакцій з іноземними контрагентами та керування оборотними активами в контексті міжнародного бізнесу.

7. Правила фінансування оборотних активів. Нормативно-правове

регулювання визначає підходи до фінансування оборотних активів, включаючи використання власних і залучених коштів, кредитів та інших джерел фінансування. Це важливо для формування стратегії управління оборотними активами та забезпечення їх ефективного використання.

8. Захист прав інвесторів та кредиторів. Законодавство також передбачає механізми захисту прав кредиторів та інвесторів, що є важливим елементом у сфері управління оборотними активами. Це включає правила щодо відшкодування збитків, ліквідації підприємств та розподілу майна серед учасників.

9. Регулювання ліквідності підприємств. Законодавчі акти визначають порядок оцінки ліквідності підприємств, встановлюють вимоги до формування резервів та забезпечення ліквідності активів для виконання зобов'язань.

Представлені аспекти забезпечують правову основу для раціонального управління оборотними активами підприємств, знижуючи фінансові ризики та сприяючи підвищенню ефективності бізнес-процесів.

Нормативно-правове забезпечення у сфері управління оборотними активами підприємств узагальнено у табл. 1.7.

Таблиця 1.7

Нормативно-правове забезпечення у сфері управління
оборотними активами підприємств

Нормативно-правовий акт	Загальна характеристика
1	2
Господарський Кодекс України [11]	Визначається, що оборотними засобами є сировина, матеріали, паливо, малоцінні предмети та предмети, що швидко зношуються, інше майно виробничого та невиробничого призначення.
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [24]	Визначається, що оборотні активи – це гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.
П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [14]	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності. Це Положення (стандарт) застосовується з урахуванням особливостей оцінки та розкриття інформації щодо дебіторської заборгованості, встановлених іншими положеннями бухгалтерського обліку.

1	2
П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» [68]	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності
П(С)БО 30 «Біологічні активи» [5]	Визначає методичні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи і про одержані в процесі їх біологічних перетворень додаткові біологічні активи й сільськогосподарську продукцію та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.
П(С)БО 9 «Запаси» [25]	Визначає методичні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності.
Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [26]	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансовогосподарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб.

Джерело: складено автором

Визначені нормативно-правові акти забезпечують правову основу для управління оборотними активами підприємств в Україні, визначаючи правила обліку, фінансування, оподаткування та регулювання їх обігу.

Інформаційне забезпечення відносин у сфері управління оборотними активами підприємства – це система збору, обробки, зберігання, передачі та аналізу даних, які необхідні для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо ефективного використання, розподілу та контролю оборотних активів. Воно охоплює такі ключові аспекти [3; 27]:

1. Формування інформаційної бази – включає дані бухгалтерського, управлінського та фінансового обліку, аналітичної звітності та зовнішніх інформаційних джерел.

2. Використання автоматизованих інформаційних систем (AIC) – для обробки великих масивів даних, моделювання варіантів управлінських рішень, прогнозування обсягів і структури оборотних активів.

3. Оперативність та точність даних – забезпечує своєчасне реагування на

зміни у зовнішньому і внутрішньому середовищі.

4. Аналітична функція – передбачає обробку та аналіз показників ліквідності, платоспроможності, обіговості, структури та динаміки оборотних активів.

5. Зв'язок із нормативно-правовою базою – інформаційне забезпечення повинно бути адаптоване до вимог законодавства щодо обліку, звітності та фінансового моніторингу.

Отже, інформаційне забезпечення є невід'ємною складовою системи управління оборотними активами та суттєво впливає на ефективність господарської діяльності підприємства. Цей процес охоплює широкий спектр інформації, яка класифікується за різними ознаками.

За джерелами походження розрізняють внутрішню та зовнішню інформацію. Внутрішня інформація формується безпосередньо на підприємстві й включає бухгалтерську та управлінську звітність, облікові документи, дані інвентаризації тощо. Зовнішня інформація надходить з поза меж підприємства й охоплює економічну статистику, ринкові огляди, нормативно-правові акти, показники макросередовища та інформацію від контрагентів.

З погляду функціонального призначення інформаційне забезпечення поділяється на оперативне, аналітичне, прогнозне та регламентне. Оперативна інформація використовується для щоденного контролю за станом оборотних активів. Аналітична - для оцінки ефективності їх використання. Прогнозна - для планування потреб і формування стратегій. Регламентна інформація включає дані, які подаються до контролюючих органів згідно з чинним законодавством.

За способом обробки інформацію поділяють на автоматизовану та неавтоматизовану. Автоматизоване забезпечення передбачає використання програмного забезпечення, наприклад, SAP або BAS ERP, для швидкої обробки даних. Неавтоматизована обробка здійснюється вручну, наприклад за допомогою таблиць Excel або традиційних паперових носіїв [33].

Також інформація може бути класифікована за часовими характеристиками: поточна (актуальна на момент прийняття рішення),

історична (для аналізу минулих періодів) та прогнозна (для планування майбутньої діяльності).

Комплексне, структуроване та своєчасне інформаційне забезпечення є ключовою умовою для ефективного управління оборотними активами підприємства [35].

Інформаційна система управління оборотними активами підприємства – це сукупність взаємопов'язаних елементів (технічних, програмних, організаційних і кадрових), призначена для збору, зберігання, обробки, аналізу та передачі інформації, необхідної для прийняття рішень щодо ефективного управління оборотними активами [48].

Ця система забезпечує оперативний і стратегічний рівні управління необхідними даними для планування потреб в оборотних активах, контролю за їх рухом, обліку, аналізу ефективності використання, а також для ухвалення управлінських рішень щодо фінансування, оптимізації запасів, управління дебіторською заборгованістю, грошовими коштами та фінансовими інвестиціями.

Важливим елементом такої системи є автоматизація процесів, яка дозволяє зменшити витрати часу та людських ресурсів, підвищити точність і своєчасність отримання інформації, що значно покращує загальну ефективність управління оборотними активами підприємства.

Таким чином, інформаційна система управління оборотними активами є важливим інструментом для забезпечення ефективного контролю та оптимального використання ресурсів підприємства. Вона дозволяє оперативно реагувати на зміни в середовищі, приймати обґрунтовані управлінські рішення та підвищувати загальну результативність діяльності. Завдяки автоматизації та аналітичним можливостям система сприяє зменшенню ризиків і втрат, пов'язаних з нераціональним використанням оборотних активів. Упровадження сучасних інформаційних технологій у цю сферу є запорукою фінансової стабільності та сталого розвитку підприємства.

Висновки до розділу 1

За результатами проведеного дослідження теоретичних основ управління оборотними активами підприємства можна зробити наступні висновки:

Встановлено, що оборотні активи – це сукупність активів підприємства, які постійно беруть участь у його господарському обороті, споживаються або реалізуються протягом одного виробничого циклу чи календарного року, при цьому повністю переносять свою вартість на створювану продукцію, не зберігаючи при цьому первісної форми, і забезпечують безперервність виробничо-комерційної діяльності.

Визначено, що оборотні активи є важливим елементом фінансового механізму підприємства, оскільки вони забезпечують безперервність його діяльності в умовах динамічного ринку. Їх основна сутність полягає в тому, що вони активно використовуються в процесах виробництва та обігу товарів, сприяючи створенню вартості і ліквідності підприємства. Оборотні активи забезпечують підприємству можливість своєчасно виконувати зобов'язання перед постачальниками, кредиторами та працівниками, підтримуючи його фінансову стійкість.

Обґрунтовано, що управління оборотними активами підприємства – це система заходів і процесів, спрямованих на оптимальне формування, ефективне використання та своєчасне оновлення ресурсів, які беруть участь у кругообігу засобів підприємства протягом одного операційного циклу. Метою управління оборотними активами є забезпечення оптимального рівня та структури оборотних активів для досягнення максимальної ефективності їх використання при мінімальних витратах.

Узагальнено, що важливим аспектом є правильний вибір стратегії фінансування оборотних активів, що залежить від ризиків та фінансових цілей підприємства. Кожен з підходів до фінансування - консервативний, помірний, агресивний - має свої переваги та недоліки, тому важливо обирати стратегію, яка відповідає поточним умовам і прогнозам розвитку бізнесу. Для ефективного

управління необхідно регулярно аналізувати стан оборотних активів, оптимізувати їх використання та вчасно реагувати на зміни в економічній ситуації. Врахування всіх складових, таких як дебіторська заборгованість, грошові кошти та запаси, дозволяє зберігати ліквідність та рентабельність підприємства.

Обґрунтовано, що оцінка ефективності управління оборотними активами є важливою складовою фінансового менеджменту підприємства. Вона дозволяє виявити слабкі місця у використанні ресурсів та вжити заходів щодо їх оптимізації. Раціональне управління оборотними активами забезпечує безперервність виробничого процесу, підтримує платоспроможність та сприяє досягненню прибутковості. Ефективне використання таких активів, як запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти, є запорукою фінансової стійкості підприємства. В умовах ринкової економіки та зростаючої конкуренції зростає необхідність постійного моніторингу оборотних активів.

Встановлено, що комплексна оцінка ефективності управління оборотними активами є важливою складовою фінансового аналізу підприємства. Вона дозволяє виявити слабкі місця у використанні ресурсів, забезпечити раціональний розподіл коштів та підвищити обіговість активів. Завдяки такій оцінці підприємство може ефективніше управляти ліквідністю, платоспроможністю та фінансовою стабільністю. Результати оцінки створюють підґрунтя для обґрунтованих управлінських рішень щодо оптимізації структури активів. Крім того, це дає змогу своєчасно виявляти ризики фінансової нестійкості та уникати кризових ситуацій.

Доведено, що нормативно-правове забезпечення у сфері управління оборотними активами підприємств є ключовим елементом, що визначає правові рамки та правила для ефективного використання фінансових і матеріальних ресурсів підприємства. Інформаційна система управління оборотними активами є важливим інструментом для забезпечення ефективного контролю та оптимального використання ресурсів підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ТА НАПЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ТОВ «ГАЛАКТИК»

2.1. Організаційно-управлінський аналіз підприємства

Об'єктом дослідження актуальних питань управління оборотними активами обрано виробниче підприємство ТОВ «Галактик», яке можна віднести до галузі виробництва облицювальних матеріалів з природного каменю.

Організаційно-правова характеристика господарської діяльності ТОВ «Галактик» наведена у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Організаційно-правова характеристика господарської діяльності ТОВ «Галактик»

Параметр	Характеристика
Повне найменування юридичної особи	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ГАЛАКТИК
Скорочена назва	ТОВ «Галактик»
Статус юридичної особи	Зареєстроване
Код ЄДРПОУ	37997070
Дата реєстрації	02.03.2012 р.
Розмір статутного капіталу	5533,00 тис.грн.
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Види діяльності	Основний: 08.11 Добування декоративного та будівельного каменю, вапняку, гіпсу, крейди та глинистого сланцю Інші: 09.90 Надання допоміжних послуг у сфері добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів 23.70 Різання, оброблення та оздоблення декоративного та будівельного каменю 93.11 Функціонування спортивних споруд
Місцезнаходження юридичної особи	12430, Україна, Житомирський р-н, Житомирська обл., село Станишівка, вулиця Корольова, будинок, 28

Джерело: складено автором за даними підприємства

Отже, юридична особа ТОВ «Галактик», код ЄДРПОУ 37997070, було зареєстровано 02.03.2012 р. Розмір статутного капіталу юридичної особи

складає 5533,00 тис.грн. На момент останнього оновлення даних 22.04.2025 р. статус юридичної особи – зареєстровано. Уповноваженою особою юридичної особи ТОВ «Галактік» є Вальковський Віктор Васильович.

ТОВ «Галактік» було засноване у березні 2012 року групою підприємців, які мали досвід у сфері видобутку та обробки природного каменю. Ідея створення підприємства виникла на фоні зростаючого попиту на облицювальні матеріали в Україні та за її межами. Засновники компанії вирішили об'єднати ресурси для створення виробництва, орієнтованого на якість та інновації. Місцем розташування підприємства обрали село Станишівка Житомирського району – регіон, багатий на природні ресурси, зокрема граніт і вапняк.

Перші роки діяльності були зосереджені на налагодженні технічної бази, закупівлі сучасного обладнання та формуванні кваліфікованого штату працівників. У 2014 році підприємство вперше вийшло на регіональний ринок облицювальних матеріалів, уклавши контракти з будівельними компаніями Житомирщини та Київщини. Наступного року було відкрито цех з оздоблення декоративного каменю, що значно розширило асортимент продукції.

З 2016 року «Галактік» почав працювати з іноземними замовниками, експортувавши оброблений камінь до Польщі та Німеччини. У 2018 році підприємство пройшло сертифікацію відповідно до стандартів ISO, що дало змогу залучити нових партнерів. Компанія активно впроваджувала екологічні стандарти у виробництві, зменшуючи вплив на навколишнє середовище.

У 2020 році, незважаючи на виклики пандемії COVID-19, підприємство не припинило діяльність, а навпаки - оптимізувало процеси та запустило онлайн-платформу для замовлень. Вже у 2021 році було реалізовано інвестиційний проект з розширення виробничих потужностей. Завдяки інноваціям і злагодженій роботі команди, підприємство змогло збільшити обсяг реалізації на 25% у порівнянні з попереднім роком.

Станом на 2025 рік ТОВ «Галактік» є відомим виробником облицювального каменю не лише на українському, а й на європейському ринку. Компанія активно бере участь у міжнародних виставках, розширює асортимент,

впроваджує цифрові технології для обліку та управління запасами. У найближчих планах - модернізація системи управління оборотними активами та впровадження енергоощадних технологій у виробничий процес.

Підприємство ТОВ «Галактик» є юридичною особою і діє на основі повного господарського розрахунку, самофінансування, самоокупності та відповідно до чинного законодавства України та даного Статуту. Має право юридичної особи з дня державної реєстрації. Підприємство має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, печатку та інші штампи з своїми реквізитами. Товариство може створювати на території України, а також за кордоном дочірні підприємства, філії та представництва.

Філії та представництва діють від імені та на основі положень про них, затверджених товариством, а дочірні підприємства на основі затверджених товариством статутів. Товариство може бути учасником спільних підприємств, акціонерних та інших товариств, концернів, консорціумів, асоціацій та інших добровільних об'єднань. Учасники несуть відповідальність в межах їх вкладів, відповідають по зобов'язанням товариства невнесеною частиною вкладу у випадку ліквідації, звернення стягнення на майно товариства відповідно до чинного законодавства.

ТОВ «Галактик» не відповідає по зобов'язанням держави, держава не відповідає по зобов'язанням товариства.

ТОВ «Галактик» відповідає по своїм зобов'язанням усім своїм майном на яке відповідно до законодавства може бути звернено стягнення.

Основними завданнями товариства є створення додаткових потужностей в промисловості будівельних матеріалів, організація торгівлі, застосування нового устаткування і технологій, участь у розвитку інших галузей народного господарства України.

ТОВ «Галактик» може від свого імені складати угоди, набувати майнові та особисті немайнові права і нести обов'язки, бути позивачем та відповідачем в суді, арбітражі та третейському суді.

ТОВ «Галактик» створюється з метою задоволення потреб в його послугах

(роботах, товарах) та реалізації на основі отриманого прибутку інтересів засновників товариства, економічних та соціальних інтересів трудового колективу.

Метою ТОВ «Галактик» є отримання прибутку, заповнення внутрішнього ринку товарами народного споживання, освоєння сучасних промислових технологій, “ноу-хау”, управлінського і комерційного досвіду, укріплення експортної бази України.

Підприємство ТОВ «Галактик» як складна виробнича система має виробничу і організаційну диференціацію, що виражається в поділі його на виробничі, обслуговуючі підрозділи та апарат управління з певною функціональною структурою (рис. 2.1).

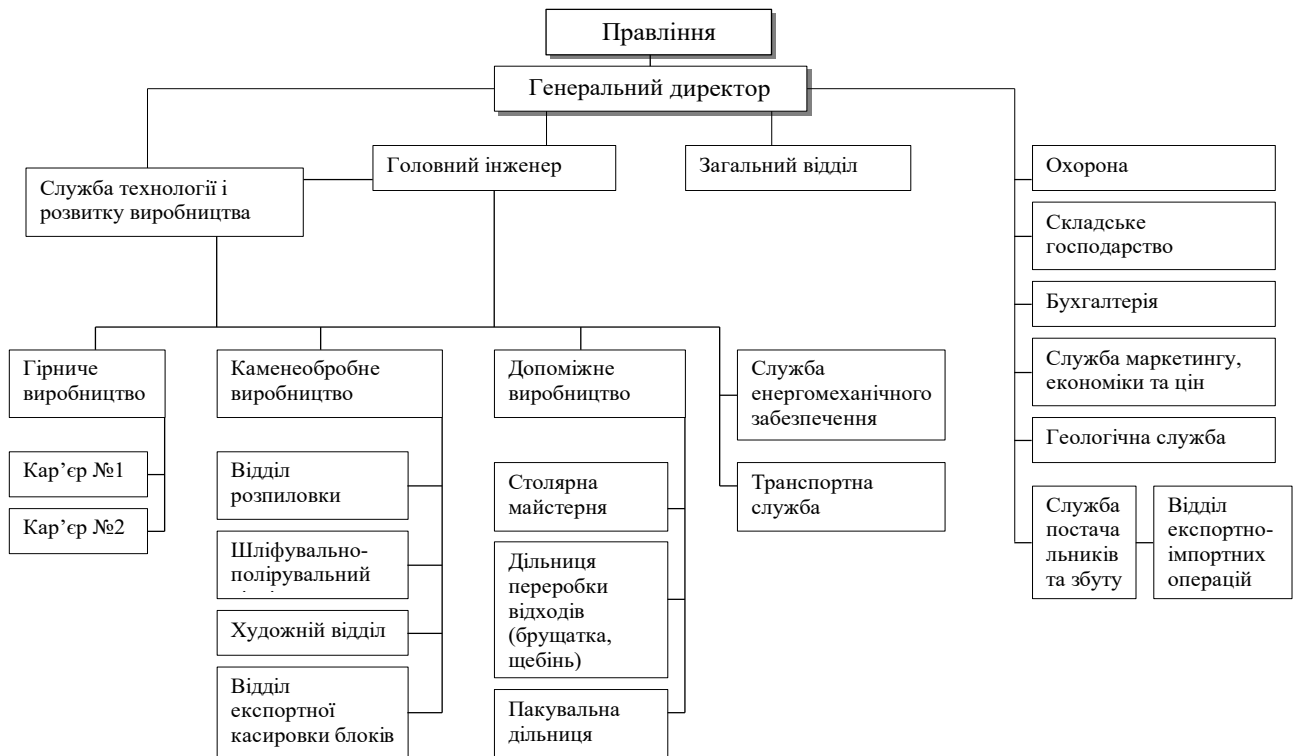

Рис. 2.1. Організаційна структура управління ТОВ «Галактик»

Джерело: складено автором за даними підприємства

ТОВ «Галактик» поділене на центри відповідальності, які базуються на вертикальних відносинах, тобто управління діяльністю підрозділів здійснюється одним центром – апаратом управління.

Вищим керівним органом ТОВ «Галактік» є правління, яке здійснює загальне стратегічне керівництво діяльністю підприємства. До складу правління входять ключові посадові особи, зокрема генеральний директор, фінансовий директор, директор з виробництва та директор з комерційних питань. Правління несе відповідальність за прийняття рішень щодо розвитку підприємства, формування бюджетної політики, інвестування, а також затвердження основних напрямів діяльності.

Правління ТОВ «Галактік» обирається загальними зборами учасників товариства та підзвітне їм. Воно регулярно проводить засідання, на яких аналізує фінансові показники, звіти підрозділів, а також розглядає стратегічні проекти й інноваційні ініціативи. Одним з ключових завдань правління є забезпечення ефективного управління оборотними активами, що дозволяє підприємству підтримувати ліквідність, рентабельність та фінансову стійкість.

Злагоджена робота правління сприяє стабільному функціонуванню підприємства, його адаптації до ринкових змін і сталому розвитку в умовах конкуренції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку.

Звичайне керівництво діяльністю ТОВ «Галактік» здійснює Дирекція, яка відповідає за поточне управління підприємством відповідно до рішень, ухвалених Правлінням та загальними зборами учасників. Дирекція очолюється генеральним директором, який є виконавчим органом товариства та має право представляти підприємство в усіх правових, господарських та адміністративних відносинах.

До складу Дирекції також входять заступники генерального директора, керівники структурних підрозділів, включаючи фінансовий, виробничий, технічний, юридичний та відділ збуту. Дирекція організовує виконання виробничих планів, контролює дотримання трудової дисципліни, забезпечує ефективне використання ресурсів, у тому числі оборотних активів, а також координує взаємодію між усіма підрозділами підприємства.

Завдяки злагодженій роботі Дирекції, ТОВ «Галактік» підтримує стабільний виробничий процес, вчасне постачання сировини, якісне виконання

замовлень клієнтів і послідовне вдосконалення внутрішніх бізнес-процесів.

Характеристика внутрішніх бізнес-процесів підприємства ТОВ «Галактик» представлена у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Характеристика внутрішніх бізнес-процесів підприємства ТОВ «Галактик»

Назва бізнес-процесу	Суть процесу	Відповідальні підрозділи
Постачання сировини	Закупівля природного каменю з кар'єрів та постачання на виробництво	Відділ постачання, логістичний відділ
Зберігання та облік матеріалів	Облік залишків сировини, їх зберігання на складах	Склад, бухгалтерія
Виробництво продукції	Обробка та оздоблення каменю відповідно до замовлень	Виробничий відділ, технологічний відділ
Контроль якості продукції	Перевірка відповідності продукції технічним стандартам	Відділ контролю якості
Продаж та обслуговування клієнтів	Прийом замовлень, підготовка комерційних пропозицій, супровід клієнтів	Відділ збуту, відділ маркетингу
Фінансове планування і облік	Складання бюджету, ведення фінансової звітності, аналіз витрат і прибутків	Фінансовий відділ, бухгалтерія
Управління персоналом	Підбір, навчання, мотивація працівників	Відділ кадрів, HR-відділ
Технічне обслуговування обладнання	Планові ремонти, технічний огляд виробничого устаткування	Технічна служба
Управління оборотними активами	Планування, облік, контроль і аналіз використання оборотних коштів	Економічний відділ, фінансовий відділ
Стратегічне управління	Формування довгострокових цілей розвитку підприємства	Правління, дирекція

Джерело: складено автором за даними підприємства

Таким чином, ТОВ «Галактик» має чітко визначену систему внутрішніх бізнес-процесів, що сприяє ефективному управлінню підприємством. Основні процеси включають постачання сировини, виробництво продукції, контроль якості, а також реалізацію та обслуговування клієнтів. Ключовими підрозділами, які забезпечують успішну діяльність, є відділи постачання, виробничий, маркетинговий, фінансовий та кадровий. Важливою складовою є також технічне обслуговування обладнання, що дозволяє підтримувати високий рівень виробничих потужностей.

2.2. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства

Діагностика фінансово-економічного стану підприємства є важливим інструментом сучасного управління, що дозволяє забезпечити ефективне функціонування підприємства в умовах динамічного ринкового середовища. Вона дає змогу вчасно виявити фінансові ризики, слабкі сторони діяльності, а також резерви для підвищення ефективності роботи. Основна мета діагностики – оцінка поточного стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності, фінансової стійкості та рентабельності. Проведення такої оцінки дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення, планувати стратегію розвитку та уникати фінансових труднощів у майбутньому.

Діагностика включає аналіз основних фінансових показників, динаміки доходів і витрат, структури активів і пасивів, а також оцінку ефективності використання ресурсів. Вона є необхідною складовою внутрішнього контролю та управлінського обліку. В умовах посилення конкуренції на ринку підприємства повинні швидко реагувати на зовнішні виклики, і саме діагностика забезпечує таку гнучкість. Регулярне проведення фінансово-економічного аналізу сприяє зміцненню позицій підприємства та забезпечує стабільний розвиток.

Особливо актуальною є діагностика для підприємств, які планують залучення інвесторів або кредиторів, адже вона надає їм об'єктивну картину стану справ. Діагностика також допомагає виявити фінансові порушення, недоліки у структурі витрат або неефективне використання активів. Її результати можуть стати підґрунтям для формування нової політики управління фінансами. Діагностика дозволяє вчасно розробляти заходи з оздоровлення підприємства або реструктуризації його діяльності. Таким чином, це не просто технічний аналіз, а потужний стратегічний інструмент. В умовах нестабільності економіки України та змін у законодавстві діагностика стає життєво необхідною для забезпечення економічної безпеки підприємств.

Основні економічні показники діяльності підприємства ТОВ «Галактик» представлено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Основні економічні показники діяльності ТОВ «Галактик»

Показники	Роки			2024 р. до 2022 р.	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	+, –	%
Чистий дохід, тис. грн.	4120	5994	5809	1689	41,00
Валовий прибуток, тис. грн.	1356	2298	1726	370	27,29
Чистий прибуток, тис. грн.	-612	-294	83	695	113,56
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	19236,5	18405,5	18308,5	-934,0	-4,86
Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	12714,5	11877,5	11415,5	-1299,0	-10,22
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	5457,5	6522,0	6887,0	1429,5	26,19
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	41	38	32	-9	-21,95
Фондовіддача, грн.	0,32	0,50	0,51	0,18	57,04
Фондомісткість	0,14	0,14	0,13	0,00	-2,43
Фондоозброєність, тис. грн /ос.	310,11	312,57	356,73	46,62	15,03
Продуктивність праці, тис. грн. /ос.	100,49	157,74	181,53	81,04	80,65
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,63	0,87	0,84	0,21	33,52

Джерело: складено автором за даними підприємства

Аналіз наведених економічних показників діяльності ТОВ «Галактик» за 2022–2024 роки свідчить про поступове покращення фінансово-господарського стану підприємства. Зокрема, чистий дохід зріс на 41% - з 4120 тис. грн у 2022 році до 5809 тис. грн у 2024 році, що є позитивною динамікою. Хоча валовий прибуток у 2024 році зменшився порівняно з 2023 роком, у порівнянні з 2022 роком він все ж зріс на 370 тис. грн (на 27,29%). Особливо позитивним є перехід підприємства з зони збитковості до прибуткової діяльності. У 2022 році чистий прибуток становив -612 тис. грн, а у 2024 році - вже 83 тис. грн.

Середньорічна вартість активів зменшилась на 934 тис. грн, переважно через скорочення необоротних активів на 10,22%, що може свідчити про оновлення або часткову ліквідацію зношених основних засобів. Натомість оборотні активи зросли на 26,19%, що є позитивним сигналом з огляду на підвищення ліквідності. Чисельність працівників за цей період зменшилась на 9

осіб (21,95%), але при цьому продуктивність праці зросла на 80,65%, що свідчить про ефективніше використання трудових ресурсів. Також покращились показники фондоддачі (зростання на 57,04%) і фондоозброєності (на 15,03%), що вказує на підвищення ефективності використання основних засобів. Коефіцієнт оборотності оборотних активів зріс на 33,52%, що означає швидше їх перетворення в грошові кошти. Загалом динаміка свідчить про покращення ефективності управління ресурсами ТОВ «Галактик» та поступову стабілізацію його фінансового стану.

Діагностика майнового стану підприємства є важливою складовою комплексного аналізу його фінансово-економічної діяльності. Вона дозволяє оцінити структуру, склад і динаміку активів, а також ефективність їх використання. Ретельне дослідження майна підприємства дає змогу виявити рівень забезпеченості матеріальними ресурсами, стабільність функціонування та потенціал для подальшого розвитку. Особливу увагу при цьому приділяють аналізу співвідношення між оборотними і необоротними активами, а також ступеню зносу основних засобів.

Майновий стан є показником надійності та фінансової стійкості підприємства в очах інвесторів, кредиторів і партнерів. Його оцінка допомагає своєчасно виявити дисбаланси, пов'язані з неефективною структурою активів або ризиком втрати ліквідності. В умовах динамічного ринку своєчасна діагностика майна дає змогу приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо реорганізації, модернізації чи інвестицій. Також вона є підґрунтям для оцінки потреб у фінансуванні, зокрема при залученні зовнішнього капіталу. Таким чином, діагностика майнового стану є необхідною умовою забезпечення сталого розвитку підприємства.

Характеристика майна підприємства ТОВ «Галактик» та джерел його формування за балансом представлена у табл. 2.4.

На основі аналізу таблиці 2.4 можна зробити висновок, що загальний обсяг активів ТОВ «Галактик» у 2024 році зменшився порівняно з 2022 роком на 194 тис. грн або на 1,06%.

Таблиця 2.4

Характеристика майна підприємства ТОВ «Галактик»
та джерел його формування за балансом

Показники	2022 р.		2023 р.		2024 р.		2024 р. до 2022 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, –	%	п.с.
Активи									
1. Необоротні активи:	12113	66,19	11642	62,90	11189	61,79	-924	-7,63	-4,39
в т.ч. основні засоби	11000	60,11	10335	55,83	9844	54,37	-1156	-10,51	-5,74
2. Оборотні активи	6182	33,78	6862	37,07	6912	38,17	730	11,81	4,39
в т.ч. запаси	5393	29,47	5508	29,76	5496	30,35	103	1,91	0,88
дебіторська заборгованість	756	4,13	864	4,67	987	5,45	231	30,56	1,32
грошові кошти	196	1,07	654	3,53	611	3,37	415	у 2,11 р.б.	2,30
Пасиви									
1. Власний капітал	17575	96,03	17582	94,99	17597	97,18	22	0,13	1,15
в т.ч. зареєстрований капітал	5533	30,23	5533	29,89	5533	30,56	0	0,00	0,32
нерозподілений прибуток	-2831	-15,47	-3125	-16,88	-3042	-16,80	-211	7,45	-1,33
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	418	2,28	373	2,02	251	1,39	-167	-39,95	-0,90
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	308	1,68	555	3,00	259	1,43	-49	-15,91	-0,25
Баланс	18301	100,00	18510	100,00	18107	100,00	-194	-1,06	х

Джерело: складено автором за даними підприємства

Це зниження зумовлено, насамперед, скороченням вартості необоротних активів на 924 тис. грн (–7,63%), що свідчить про зменшення інвестицій в основні засоби або їх знос. Частка основних засобів у структурі активів також зменшилась на 5,74 п.п., що є ознакою поступової втрати технічної бази підприємства. Водночас, оборотні активи за аналізований період зросли незначно – на 730 тис. грн (11,81%), однак у структурі активів їх частка скоротилась до 38,17%. Деяке зростання спостерігається за статтею "запаси" – на 103 тис. грн (1,91%), що може свідчити про збільшення складських залишків або зростання обсягів виробництва. Натомість дебіторська заборгованість

зросла на 231 тис. грн (30,56%), що може свідчити про ускладнення процесу розрахунків з контрагентами. Значне збільшення грошових коштів (у 2,11 раза) позитивно характеризує фінансову ліквідність підприємства.

Щодо пасивів, власний капітал у структурі балансу має стабільно високу частку (97,18% у 2024 р.), що свідчить про високу фінансову стійкість підприємства. Однак наявність від'ємного нерозподіленого прибутку вказує на попередні збитки, хоча їх обсяг дещо скоротився. Довгострокові зобов'язання зменшилися майже на 40%, а поточні – на 15,91%, що може свідчити про зменшення боргового навантаження. Загалом, динаміка майнового стану ТОВ «Галактік» свідчить про обережне управління ресурсами з тенденцією до стабілізації фінансових показників.

Діагностика фінансових результатів діяльності підприємства є ключовим інструментом оцінки ефективності його функціонування. Вона дозволяє виявити сильні та слабкі сторони у формуванні прибутку, визначити динаміку змін доходів, витрат та чистого прибутку. Аналіз фінансових результатів є основою для прийняття управлінських рішень, пов'язаних з підвищенням рентабельності, оптимізацією витрат та покращенням фінансової стійкості підприємства. Цей вид діагностики дає змогу своєчасно реагувати на зміни внутрішнього й зовнішнього середовища та адаптувати стратегії розвитку.

Завдяки аналізу фінансових результатів можна обґрунтувати інвестиційні рішення, розрахувати потенціал прибутковості підприємства та оцінити його конкурентоспроможність. Окрему увагу приділяють вивченню структури доходів і витрат, а також рентабельності діяльності. Порівняльний аналіз з попередніми періодами або з показниками конкурентів дозволяє отримати об'єктивну оцінку фінансового стану. В умовах нестабільного економічного середовища системна діагностика фінансових результатів є запорукою стабільності та розвитку. Таким чином, вона є не лише аналітичним інструментом, а й важливою складовою стратегічного управління.

Механізм формування фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ «Галактік» представлено у табл. 2.5.

Механізм формування фінансових результатів діяльності
підприємства ТОВ «Галактик», тис.грн.

Показники	Роки			2024 р. до 2022 р.	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	+, –	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4120	5994	5809	1689	41,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2764	3696	4083	1319	47,72
Валовий прибуток	1356	2298	1726	370	27,29
Інші операційні доходи	43	67	2959	2916	У 67,81 р.б.
Адміністративні витрати	1019	1346	1234	215	21,10
Витрати на збут	4	289	141	137	У 34,25 р.б.
Інші операційні витрати	0	726	3245	3245	100,00
Фінансовий результат від операційної діяльності	376	4	65	-311	-82,71
Інші витрати	1015	176	227	-788	-77,64
Фінансовий результат до оподаткування	-612	-172	103	715	116,83
Чистий фінансовий результат	-612	-294	83	695	113,56

Джерело: складено автором за даними підприємства

Аналіз механізму формування фінансових результатів діяльності ТОВ «Галактик» свідчить про значні зміни у фінансовій структурі підприємства за період 2022–2024 років. Чистий дохід від реалізації продукції зріс на 41,00%, що вказує на позитивну динаміку обсягів реалізації. Проте собівартість реалізованої продукції зросла ще швидше - на 47,72%, що призвело до зниження валового прибутку у 2024 році. Значне зростання інших операційних доходів у 67,81 рази суттєво вплинуло на загальний фінансовий результат, хоча варто зазначити, що воно супроводжувалося одночасним зростанням інших операційних витрат до 3245 тис. грн.

Адміністративні витрати дещо зменшилися у 2024 році порівняно з 2022 роком, що позитивно вплинуло на збереження фінансової стабільності. Витрати на збут у 2024 році зменшилися у порівнянні з 2023 роком, але залишаються значно вищими, ніж у 2022 році. Прибуток від операційної діяльності дещо виріс у порівнянні з 2023 роком, але не досяг рівня 2022 року, що свідчить про

нестабільність результатів основної діяльності. Незважаючи на високі інші витрати у 2022 році, у 2024 році вони скоротилися на 77,64%, що стало одним із факторів переходу підприємства від збитковості до прибутковості. Збиток до оподаткування у 2022 році змінився на прибуток у 2024 році в розмірі 103 тис. грн, що є позитивним зрушенням. Загалом, чистий фінансовий результат у 2024 році становив 83 тис. грн прибутку, що свідчить про відновлення прибуткової діяльності підприємства після двох збиткових років.

Динаміка показників оцінки фінансового стану підприємства ТОВ «Галактик» представлена у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка показників оцінки фінансового стану підприємства ТОВ «Галактик»

Показники	Роки			2024 р. до 2022 р.	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	+, –	%
Коефіцієнт загальної ліквідності	20,07	12,36	26,69	6,62	32,96
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,64	1,18	2,36	1,72	у 2,7 р.б.
Чистий оборотний капітал, тис.грн.	5874	6307	6653	779,0	13,26
Коефіцієнт автономії	0,96	0,95	0,97	0,01	1,20
Коефіцієнт фінансової залежності	1,04	1,05	1,03	-0,01	-1,18
Коефіцієнт фінансової стійкості	24,21	18,95	34,50	10,30	42,53
Коефіцієнт оборотності активів	0,23	0,33	0,32	0,09	39,97
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,24	0,34	0,33	0,09	39,82
Рентабельність господарської діяльності, %	-16,16	-2,84	1,18	17,34	x
Рентабельність власного капіталу, %	-3,51	-1,67	0,47	3,98	x
Рентабельність продукції, %	8,79	12,44	6,43	-2,36	x

Джерело: складено автором за даними підприємства

Фінансовий стан ТОВ «Галактик» у 2022–2024 роках демонструє як позитивні зрушення, так і певні суперечливі тенденції. Коефіцієнт загальної ліквідності зріс з 20,07 до 26,69, що свідчить про покращення здатності підприємства покривати поточні зобов'язання за рахунок обігових активів. Особливо вражає зростання коефіцієнта абсолютної ліквідності - у 2,7 рази, що вказує на значне збільшення високоліквідних активів (грошових коштів). Чистий оборотний капітал також значно зріс (на 13,26%), що свідчить про збереження платоспроможності. Коефіцієнт автономії стабільно утримується на

високому рівні (0,96–0,97), демонструючи фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел. Коефіцієнт фінансової залежності незначно зменшився, що є позитивним сигналом. Водночас коефіцієнт фінансової стійкості зріс з 24,21 до 34,50, тобто на 42,53%, що свідчить про зростання фінансової стабільності. Оборотно́сть активів і власного капіталу також покращилася, що вказує на ефективніше використання ресурсів підприємства. Позитивним є факт переходу рентабельності господарської діяльності з від’ємного значення у 2022 році (-16,16%) до позитивного у 2024 році (1,18%). Аналогічно, рентабельність власного капіталу зросла до 0,47%, хоча рівень рентабельності продукції у 2024 році знизився до 6,43%. Загалом, підприємство демонструє поступове покращення фінансового стану та ефективності своєї діяльності.

Загалом, фінансово-економічний стан ТОВ «Галактик» демонструє ознаки поступової стабілізації та відновлення. Попри певні коливання окремих показників, підприємству вдалося покращити основні фінансові індикатори, зокрема рентабельність господарської діяльності та ліквідність. Спостерігається тенденція до зміцнення фінансової стійкості, що підтверджується високим коефіцієнтом автономії та зростанням чистого оборотного капіталу. Структура активів свідчить про збільшення питомої ваги обігових активів, що підвищує гнучкість підприємства у використанні ресурсів. Позитивною є й динаміка зростання чистого прибутку у 2024 році, що відкриває перспективи для подальшого інвестування. Водночас слід звернути увагу на коливання рентабельності продукції, що вимагає перегляду підходів до формування цінової політики та оптимізації витрат. У майбутньому доцільно посилити інноваційні підходи в управлінні та зосередитись на розширенні ринків збуту. Таким чином, ТОВ «Галактик» має реальні перспективи розвитку за умови збереження позитивної динаміки та підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності.

2.3. Оцінка стану управління оборотними активами підприємства

Аналіз стану управління оборотними активами є важливою складовою фінансового менеджменту підприємства, зокрема ТОВ «Галактик». Саме оборотні активи забезпечують безперервність виробничого процесу, обслуговують поточні зобов'язання та підтримують платоспроможність підприємства. Ефективне управління цими активами дозволяє уникати дефіциту ресурсів, мінімізувати витрати та забезпечити стабільну роботу підприємства в умовах нестабільного ринку. Особливо важливим є аналіз складу, динаміки та структури оборотних активів, що дозволяє виявити «заморожені» ресурси та потенціал їх раціонального використання. ТОВ «Галактик», як виробниче підприємство, повинно приділяти особливу увагу оптимізації запасів, управлінню дебіторською заборгованістю та обіговими коштами. Проведення такого аналізу дає змогу приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо підвищення ефективності господарської діяльності. Таким чином, аналіз оборотних активів є ключовим інструментом для забезпечення фінансової стабільності та довгострокового розвитку підприємства [36; 44].

Динаміка та структура оборотних активів підприємства ТОВ «Галактик» представлена у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка та структура оборотних активів підприємства
ТОВ «Галактик», тис.грн.

Показники	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення 2024р. до 2022р.	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%	%	п.с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Запаси	5393	87,24	5508	80,27	5496	79,51	1,91	-7,72
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	174	2,81	172	2,51	192	2,78	10,34	-0,04
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	72	1,16	134	1,95	83	1,20	15,28	0,04

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Інша поточна дебіторська заборгованість	510	8,25	558	8,13	712	10,30	39,61	2,05
Грошові кошти та їх еквіваленти	196	3,17	654	9,53	611	8,84	у 2,11 р.б.	5,67
Інші оборотні активи	11	0,18	8	0,12	10	0,14	-9,09	-0,03
Всього	6182	100	6862	100	6912	100	11,81	х

Джерело: складено автором за даними підприємства

Аналіз динаміки та структури оборотних активів підприємства ТОВ «Галактик» за 2022–2024 роки демонструє певні зміни у складі і розподілі цих активів. Загальна сума оборотних активів зросла на 11,81%, що свідчить про певне покращення ситуації у фінансовому становищі підприємства. Однак найбільше збільшення відбулося у категорії «Інша поточна дебіторська заборгованість», яка виросла на 39,61%, що може вказувати на зростання дебіторської заборгованості поза основною діяльністю. Також варто зазначити збільшення грошових коштів на 5,67 пунктів, що позитивно впливає на платоспроможність компанії, водночас спостерігається незначне збільшення запасів (на 1,91%), що може бути наслідком оптимізації запасів або зростання їх обсягів у порівнянні з попередніми роками.

Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги збільшилася на 10,34%, що може свідчити про необхідність більш суворого контролю над погашенням боргів клієнтами. У той же час дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом знизилася на 15,28%, що може бути результатом ефективнішого управління податковими платежами. Структура оборотних активів показує, що найбільшу частку займають запаси, хоча їх частка знизилася на 7,72 пункти. Це може вказувати на скорочення обсягів виробництва або ефективніші методи управління запасами.

Загалом, підприємство ТОВ «Галактик» зміцнило свою ліквідність, зменшивши залежність від запасів та збільшивши обсяг дебіторської заборгованості, що вимагає додаткової уваги з боку фінансового менеджменту

для запобігання проблемам із ліквідністю.

Одним з найважливіших показників, що характеризують розміщення оборотних активів підприємства є ліквідність та платоспроможність. Розрахуємо показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «Галактик» у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Оцінка оборотних активів за показниками ліквідності та платоспроможності підприємства ТОВ «Галактик»

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	+, –	%
Поточні активи, тис.грн.	6182	6862	6912	730	11,81
Запаси, тис.грн.	5393	5508	5496	103	1,91
Грошові кошти, тис.грн.	196	654	611	415	у 2,11 р.б.
Дебіторська заборгованість, тис.грн.	756	864	987	231	30,56
Кредиторська заборгованість, тис.грн.	240	457	185	-55	-22,92
Поточні пасиви, тис.грн.	308	555	259	-49	-15,91
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	20,07	12,36	26,69	6,62	32,98
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,56	2,44	5,47	2,91	113,67
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,64	1,18	2,36	1,72	у 2,68 р.б.
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	3,15	1,89	5,33	2,18	69,21

Джерело: складено автором за даними підприємства

Аналіз ліквідності та платоспроможності ТОВ «Галактик» за показниками показує покращення фінансового стану підприємства протягом 2022-2024 років. Зокрема, коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) зріс з 12,36 у 2023 році до 26,69 у 2024 році, що свідчить про значне зростання здатності підприємства покривати свої поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів. Це підвищення на 32,98% є позитивним сигналом щодо фінансової стабільності підприємства. Коефіцієнт швидкої ліквідності також продемонстрував суттєве зростання, підвищившись з 2,56 у 2023 році до 5,47 у 2024 році, що свідчить про поліпшення здатності підприємства виконувати свої зобов'язання без залучення запасів.

Водночас коефіцієнт абсолютної ліквідності, який зріс з 1,18 у 2023 році до 2,36 у 2024 році, демонструє збільшення рівня ліквідних засобів, доступних для негайного погашення короткострокових зобов'язань, що свідчить про поліпшення фінансової гнучкості підприємства. Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості також покращилось, з 1,89 у 2023 році до 5,33 у 2024 році, що вказує на здатність підприємства більш ефективно управляти своєю дебіторською та кредиторською заборгованістю. Це означає, що підприємство отримує більшу частину своїх грошових коштів від дебіторів, що покращує його фінансову ліквідність.

Загалом, дані свідчать про значне покращення фінансової стабільності та платоспроможності ТОВ «Галактик», що дозволяє підприємству впевнено виконувати свої зобов'язання та знижує фінансові ризики.

Дебіторська заборгованість є важливим елементом поточних активів підприємства, оскільки вона безпосередньо впливає на ліквідність та фінансову стабільність компанії. Стаття "Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги" є основною складовою цієї заборгованості, і її питома вага має вирішальне значення для фінансового стану підприємства. Якщо дебіторська заборгованість значна, то це може призвести до затримки обороту коштів і, як наслідок, вплинути на платоспроможність підприємства.

У разі, якщо ця стаття займає велику частку в загальній сумі дебіторської заборгованості, необхідно вжити заходів для оптимізації її управління. Це включає розробку ефективної кредитної політики, своєчасне контролювання термінів погашення боргів і застосування штрафних санкцій для дебіторів, які порушують умови контрактів. Висока частка цієї статті може свідчити про потенційні проблеми з ефективністю взаєморозрахунків з контрагентами або необхідність перегляду умов договорів, щоб покращити умови оплати і зменшити ризики для підприємства.

У той же час, зростання дебіторської заборгованості може бути ознакою погіршення фінансового стану підприємства, що вимагає уваги з боку

менеджменту для уникнення зниження ліквідності та стабільності діяльності. Тому ефективне управління цією статтею є ключовим чинником для забезпечення фінансової стабільності підприємства.

Динаміка показників оцінки дебіторської заборгованості ТОВ «Галактик» представлена у табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Динаміка показників оцінки дебіторської заборгованості ТОВ «Галактик»

Показники	Роки			2024 р. до 2022 р.	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	+, –	%
Чиста виручка від реалізації продукції, тис.грн.	4120	5994	5809	1689	41,00
Середня дебіторська заборгованість, тис.грн.	582	692	795	213	36,60
Поточні активи, тис.грн.	6188	6868	6918	730	11,80
Дебіторська заборгованість, тис.грн.	756	864	987	231	30,56
Кредиторська заборгованість, тис.грн.	240	457	185	-55	-22,92
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	7,08	8,66	7,31	0,23	3,25
Період погашення дебіторської заборгованості	51	42	49	-2,00	-3,92
Частка дебіторської заборгованості в поточних активах	0,12	0,13	0,14	0,02	16,67
Співвідношення короткострокової дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості	3,15	1,89	5,33	2,18	69,21

Джерело: складено автором за даними підприємства

Аналіз динаміки показників оцінки дебіторської заборгованості ТОВ «Галактик» демонструє зміни в ефективності управління дебіторськими заборгованостями за період 2022-2024 років. Першим показником є коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, який змінився з 7,08 у 2022 році до 7,31 у 2024 році, що вказує на незначне покращення ефективності використання дебіторської заборгованості. Це свідчить про те, що підприємство стало швидше обертати свою дебіторську заборгованість, хоча і з незначним зростанням на 3,25%.

Період погашення дебіторської заборгованості зменшився з 51 дня у 2022 році до 49 днів у 2024 році, що також свідчить про деяке скорочення часу, необхідного для погашення боргів. Однак це зменшення є мінімальним (лише на 3,92%), що свідчить про відносно стабільну ситуацію в цьому аспекті.

Частка дебіторської заборгованості в поточних активах підприємства зростає з 12% у 2022 році до 14% у 2024 році, що свідчить про зростання залежності підприємства від дебіторської заборгованості в складі поточних активів. Це може бути ознакою зростання ризиків, пов'язаних з обсягами боргів, які підприємство ще не отримало.

Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості значно зросло з 3,15 у 2022 році до 5,33 у 2024 році, що вказує на поліпшення платоспроможності підприємства і здатність ефективніше керувати своїми борговими зобов'язаннями в порівнянні з кредиторською заборгованістю. Це підвищення на 69,21% вказує на те, що компанія має більш сприятливі умови для розрахунків з постачальниками та іншими контрагентами, що може позитивно впливати на її фінансову стабільність.

Загалом, хоча деякі показники демонструють покращення, частка дебіторської заборгованості в поточних активах і співвідношення з кредиторською заборгованістю можуть вказувати на необхідність посилення контролю за дебіторською заборгованістю, щоб уникнути зростання фінансових ризиків у майбутньому.

Здатність ТОВ «Галактик» успішно діяти в умовах комерційного розрахунку є одним із основних показників його фінансового стану. Це включає ефективність використання власних та залучених коштів, що дозволяє підприємству не тільки задовольняти свої поточні зобов'язання, але й активно розвиватися, збільшуючи виробничі потужності та освоюючи нові ринки. Стан фінансів підприємства безпосередньо залежить від таких аспектів, як ліквідність, платоспроможність, рентабельність і оборотність активів. Вони, у свою чергу, визначають здатність покривати боргові зобов'язання, ефективно використовувати ресурси та генерувати прибуток [67].

Аналіз оборотних активів за показниками фінансової стабільності підприємства ТОВ «Галактик» наведено у табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Аналіз оборотних активів за показниками фінансової стабільності
підприємства ТОВ «Галактик»

Показники	Роки			2024 р. до 2022 р.	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	+, –	%
Власний капітал, тис.грн.	17839	17831	17724	-115	-0,64
Довгострокові зобов'язання, тис.грн.	154	124	124	-30	-19,48
Необоротні активи, тис.грн.	12113	11642	11189	-924	-7,63
Власні обігові кошти, тис.грн.	5726	6189	6535	809	14,13
Оборотні активи, тис.грн.	6182	6862	6912	730	11,81
Запаси, тис.грн.	5393	5508	5496	103	1,91
Робочий капітал, тис.грн.	5880	6313	6659	779	13,25
Грошові кошти, тис.грн.	196	654	611	415	у 2,11 р.б.
"Нормальні" джерела покриття запасів, тис.грн.	6120	6770	6844	724	11,83
Маневреність власних обігових коштів	0,03	0,11	0,09	0,06	у 2,00 р.б.
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	1,1	1,16	1,23	0,13	11,82
Коефіцієнт покриття запасів	1,17	1,27	1,29	0,12	10,26
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,97	0,96	0,98	0,01	1,03
Коефіцієнт фінансової залежності	1,03	1,04	1,02	-0,01	-0,97

Джерело: складено автором за даними підприємства

Аналіз показників фінансової стабільності ТОВ «Галактик» за даними таблиці дозволяє оцінити ефективність управління оборотними активами та їхній вплив на загальний фінансовий стан підприємства. У 2024 році маневреність власних обігових коштів збільшилася порівняно з 2022 роком, що свідчить про покращення гнучкості підприємства в управлінні власними ресурсами (підвищення на 0,06). Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів продовжує зростати, що вказує на більшу здатність підприємства покривати свої запаси власними обіговими коштами, забезпечуючи стабільність виробничого процесу. Також спостерігається підвищення коефіцієнта покриття запасів, що говорить про більш ефективне

використання власних коштів для покриття запасів, збільшення їх забезпеченості.

Коефіцієнт фінансової незалежності вказує на високу ступінь незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, що є позитивним показником для довгострокової стабільності. Збільшення цього коефіцієнта на 0,01 у 2024 році відображає зростання фінансової стабільності підприємства. Коефіцієнт фінансової залежності, навпаки, зменшився на 0,01, що також підтверджує зниження залежності від зовнішніх фінансових джерел, збільшуючи фінансову стійкість ТОВ «Галактик».

Всі ці показники в сукупності демонструють поліпшення фінансової стабільності підприємства в останні роки, що дозволяє йому ефективно управляти своїми оборотними активами та зменшувати ризики, пов'язані з фінансовою залежністю.

Швидкість обертання оборотних коштів є одним із ключових факторів, що впливає на ефективність діяльності підприємства. Висока швидкість обороту активів дозволяє зменшити потребу в зовнішньому фінансуванні та збільшити загальну ліквідність компанії. Оскільки обсяг реалізованої продукції та прибуток є безпосередньо залежними від наявності оборотних коштів, ефективне управління ними здатне значно покращити фінансові результати. При недостатньому обсязі оборотних коштів компанія може зіткнутися з проблемами ліквідності, що обмежує її здатність виконувати зобов'язання перед постачальниками та кредиторами, а також може спричинити затримки у виробничому процесі [61].

Своєю чергою, швидке обертання оборотних активів дає можливість підприємству оперативно реагувати на зміни на ринку, оптимізувати виробництво та швидше отримувати прибуток. Оцінка показників оборотності є важливою для визначення ефективності використання ресурсів і зниження витрат. Компанії, що здатні забезпечити високий рівень оборотності своїх активів, можуть швидше реінвестувати отримані кошти у подальший розвиток, що сприяє зростанню їхнього фінансового стану та конкурентоспроможності.

Динаміка показників оцінки оборотності оборотних активів ТОВ «Галактик» представлена у табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Динаміка показників оцінки оборотності оборотних активів ТОВ «Галактик»

Показники	Роки			2024 р. до 2022 р.	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	+, –	%
Чистий дохід від реалізації, тис.грн.	4120	5994	5809	1689	41,00
Обігові кошти, тис.грн.	6188	6868	6918	730	11,80
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	0,67	0,87	0,84	0,17	25,37
Період одного обороту обігових коштів, дні	537	414	429	-108	-20,11
Коефіцієнт завантаження коштів в обороті	1,50	1,15	1,19	-0,31	-20,67
Коефіцієнт оборотності запасів	0,86	1,10	1,06	0,19	22,58
Період одного обороту запасів, дні	423,78	331,90	345,71	-78,07	-18,42
Коефіцієнт оборотності готової продукції	2,12	2,42	2,26	0,14	6,60

Джерело: складено автором за даними підприємства

Динаміка показників оборотності оборотних активів ТОВ «Галактик» демонструє позитивні зміни, що свідчить про поліпшення ефективності використання активів підприємства. Коефіцієнт оборотності обігових коштів зріс на 25,37% порівняно з 2022 роком, що свідчить про зростання ефективності використання оборотних коштів. Період одного обороту обігових коштів зменшився на 108 днів, що є значним покращенням, адже це дозволяє компанії швидше здійснювати операції та отримувати прибуток. Коефіцієнт оборотності запасів також зріс на 22,58%, що означає покращення в управлінні запасами і зменшення витрат на утримання товарів на складі. Зниження періоду одного обороту запасів на 78 днів вказує на більш ефективне використання матеріальних ресурсів, що сприяє зменшенню витрат і підвищенню прибутковості підприємства.

Таким чином, загальний стан управління оборотними активами ТОВ «Галактик» демонструє позитивні тенденції, що свідчать про покращення ефективності використання ресурсів підприємства. Зростання показників

оборотності обігових коштів і запасів вказує на більш оперативне управління поточними активами, що сприяє зменшенню витрат та прискоренню обігу коштів. Підвищення коефіцієнтів оборотності, зокрема оборотності запасів і готової продукції, свідчить про покращення товарообігу та зниження витрат на утримання запасів. Зменшення періоду одного обороту активів і запасів також є важливим фактором, що знижує операційні витрати підприємства. Однак, є певні аспекти, що потребують подальшого вдосконалення, такі як управління дебіторською заборгованістю, яка все ще займає значну частку в складі поточних активів. Загалом, ТОВ «Галактик» демонструє тенденцію до покращення управлінських процесів, що може сприяти збільшенню фінансової стійкості та прибутковості підприємства.

2.4. Напрями удосконалення управління оборотними активами підприємства

Удосконалення управління оборотними активами є важливим фактором для забезпечення ефективного функціонування підприємства та досягнення його фінансової стабільності. Оборотні активи, як невід’ємна частина поточних активів, включають запаси, дебіторську заборгованість, грошові кошти та інші елементи, що безпосередньо впливають на платоспроможність і ліквідність компанії. Для ТОВ «Галактик» ефективне управління оборотними активами є критично важливим для оптимізації операційних витрат, зменшення ризиків і забезпечення належного рівня ліквідності. Оскільки обігові кошти постійно перебувають в процесі обороту, важливою умовою є їх своєчасне і правильне розподілення для забезпечення безперебійної діяльності підприємства. Неефективне управління запасами чи дебіторською заборгованістю може призвести до значних фінансових втрат і зниження прибутковості. Оцінка і контроль оборотних активів допомагають виявляти проблеми на ранніх етапах і приймати заходи для їх усунення, що є особливо важливим у конкурентному середовищі [71].

Актуальність цієї проблеми для ТОВ «Галактик» зумовлена необхідністю постійного покращення фінансових показників та збереження стабільного розвитку на ринку. Зокрема, управління запасами та дебіторською заборгованістю має суттєвий вплив на ефективність бізнес-процесів і загальний фінансовий результат підприємства.

Існуючі недоліки у системі управління оборотними активами підприємства ТОВ «Галактик» узагальнено у табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Існуючі недоліки у системі управління оборотними активами ТОВ «Галактик»

Показник	Недоліки
Низька маневреність власних обігових коштів	Існує недостатня гнучкість у використанні власних обігових коштів для оперативного покриття поточних потреб підприємства.
Високий рівень запасів	Підвищений рівень запасів може свідчити про надмірне накопичення товарів, що негативно впливає на оборотність капіталу та збільшує ризики втрат.
Період обороту запасів	Незначне зменшення періоду обороту запасів (-31,08%) вказує на можливість неефективного управління запасами та потребу в їх оптимізації.
Проблеми з дебіторською заборгованістю	Збільшення дебіторської заборгованості, зокрема за товари, роботи, послуги, може призвести до ризиків неотримання платежів вчасно, що впливає на ліквідність підприємства.
Низька швидкість оборотності обігових коштів	Хоча коефіцієнт оборотності обігових коштів зріс, його значення все ще потребує поліпшення для покращення ефективності використання обігових коштів.
Неоптимальне співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	Незадовільне співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (5,33 в 2024 році) вказує на відсутність належного контролю над обсягом дебіторської заборгованості.
Низька ефективність управління короткостроковими активами	Зростання частки короткострокових дебіторських заборгованостей свідчить про недостатнє управління оборотними коштами, що може призвести до їх заморожування.
Низька фінансова стабільність запасів	Коефіцієнт забезпечення запасів власними обіговими коштами, хоча й зростає, все ж залишається на низькому рівні, що підвищує залежність від зовнішніх джерел фінансування.
Зниження рентабельності запасів	Зниження коефіцієнта завантаження коштів в обороті (на -20,67%) свідчить про недостатнє використання капіталу для покриття поточних потреб.
Неефективне використання власних обігових коштів	Маневреність власних обігових коштів показує позитивну динаміку, але її величина все ще не оптимальна для забезпечення високої ефективності використання ресурсів.

Джерело: складено автором

Управління оборотними активами ТОВ «Галактик» має кілька суттєвих недоліків, серед яких надмірне накопичення запасів, високий рівень дебіторської заборгованості та низька маневреність обігових коштів. Це знижує ефективність використання фінансових ресурсів та підвищує фінансові ризики. Оптимізація цих процесів, зокрема шляхом покращення оборотності активів і контролю за дебіторською заборгованістю, сприятиме поліпшенню ліквідності і фінансової стабільності підприємства. Загалом, необхідно вдосконалити стратегію управління оборотними активами для підвищення ефективності роботи ТОВ «Галактик».

Характеристика заходів щодо усунення недоліків у системі управління оборотними активами ТОВ «Галактик» представлена у табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Характеристика заходів щодо усунення недоліків у системі управління
оборотними активами ТОВ «Галактик»

Недолік	Запропоновані заходи
1. Надмірне накопичення запасів	- проведення регулярного аналізу необхідного рівня запасів для уникнення надлишків.
	- впровадження системи управління запасами «just-in-time» для зменшення складських витрат.
2. Високий рівень дебіторської заборгованості	- розробка і впровадження чіткої політики кредитування клієнтів і жорстке виконання термінів платежів.
	- регулярне моніторинг і нагадування клієнтам про заборгованість для скорочення термінів оплати.
3. Низька маневреність обігових коштів	- підвищення оборотності активів шляхом оптимізації структури дебіторської та кредиторської заборгованості.
	- залучення короткострокових фінансових ресурсів для покращення ліквідності та підвищення швидкості обороту активів.
4. Низька ефективність використання запасів	- покращення планування закупівель і використання матеріалів для збільшення швидкості обороту запасів.
	- впровадження більш ефективних методів управління запасами, зокрема автоматизації процесу обліку і закупівель.
5. Високий рівень запасів на складах	- проведення регулярних інвентаризацій та оцінки терміновості використання запасів для виявлення непроданих товарів.
	- впровадження системи моніторингу та відстеження термінів зберігання товарів для їх оперативного продажу або списання.

Джерело: розроблено автором

Представлені заходи допоможуть значно покращити стан управління оборотними активами, зменшити фінансові ризики і підвищити ефективність

роботи підприємства.

Оптимізація рівня запасів на підприємстві є важливою складовою ефективного управління оборотними активами, що впливає на ліквідність, платоспроможність та загальну фінансову стабільність компанії. Наведемо кілька альтернативних заходів для досягнення цієї мети на підприємстві ТОВ «Галактик» (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

Альтернативні заходи щодо оптимізації управління запасами
на підприємстві ТОВ «Галактик»

Назва підходу	Опис	Конкретні заходи
1	2	3
1. Впровадження методу Just-in-Time (JIT)	Цей метод дозволяє знижувати обсяги запасів на складі, отримуючи матеріали тільки в міру потреби для виробничого процесу.	1. Розробка плану постачання матеріалів за принципом JIT. 2. Підписання договорів з постачальниками для забезпечення своєчасних поставок. 3. Визначення мінімальних рівнів запасів для кожного виду сировини та матеріалів.
2. Класифікація запасів за методом ABC	Класифікація запасів на основі їх важливості та вартості для підприємства (категорії А, В, С).	1. Визначення категорій запасів: А - найцінніші та найбільш критичні для виробництва, В - середньої важливості, С - незначні за ціною та обсягом. 2. Оцінка витрат на зберігання для кожної категорії та оптимізація обсягів запасів відповідно.
3. Автоматизація управління запасами	Використання сучасних програмних засобів для моніторингу і управління запасами в реальному часі, що дозволяє скоротити запаси без шкоди для виробництва.	1. Впровадження програмного забезпечення для автоматичного обліку та моніторингу запасів. 2. Використання баркодів та RFID технологій для автоматизації процесу замовлення та доставки матеріалів. 3. Встановлення системи попереджень для перевищення рівнів запасів.
4. Оптимізація обсягів складських запасів	Зменшення надлишкових запасів за рахунок впровадження гнучкої системи планування запасів і регулярного їх оновлення на основі прогнозів попиту.	1. Аналіз обсягу і структури запасів на основі прогнозування попиту. 2. Підвищення точності прогнозів попиту через використання історичних даних та аналітики. 3. Визначення мінімальних і максимальних рівнів запасів для кожної категорії товарів.

Продовження табл. 2.14

1	2	3
5. Зменшення обсягів неактивних запасів	Виявлення та вилучення неактивних запасів з виробничого процесу, що дозволить скоротити витрати на зберігання та забезпечити вивільнення обігових коштів.	1. Регулярний моніторинг обсягів та терміну зберігання запасів. 2. Визначення запасів, які не використовуються або мають дуже низький обіг. 3. Продаж, утилізація або списання неактивних запасів. 4. Встановлення чітких термінів використання запасів.

Джерело: розроблено автором

Розроблені заходи дозволять ТОВ «Галактик» оптимізувати рівень запасів, зменшити витрати на зберігання та підвищити ефективність використання оборотних коштів.

Автоматизація управління запасами є ключовим напрямом підвищення ефективності логістичних процесів та фінансової стабільності ТОВ «Галактик». Враховуючи виробничу специфіку підприємства, пов'язану з добуванням і обробкою природного каменю, оптимальне управління запасами дозволяє уникати як надлишкових складських залишків, так і дефіциту критично важливих матеріалів.

Необхідність автоматизації управління запасами на ТОВ «Галактик» обґрунтовується наступним:

1. Скорочення витрат на зберігання. Без автоматизованої системи часто утворюються надлишкові запаси, що потребують значних ресурсів на зберігання, охорону та обслуговування складів. Автоматизація дозволить вести точний облік, вчасно виявляти надлишки і мінімізувати витрати.

2. Підвищення точності обліку. Завдяки автоматизованим системам підприємство отримає повний контроль за переміщенням матеріалів, їх надходженням, використанням у виробництві та списанням. Це зменшить ризик помилок, пов'язаних з людським фактором.

3. Прискорення процесів приймання та відпуску матеріалів. Впровадження систем зчитування штрихкодів або RFID-міток забезпечить швидку та безпомилкову ідентифікацію запасів, що особливо важливо у разі

обслуговування великого обсягу продукції.

4. Оптимізація рівня запасів. Автоматизовані системи на основі прогнозування попиту та історичних даних забезпечують точні рекомендації щодо оптимального поповнення запасів, що дозволяє уникати як простоїв, так і перевантаження складів.

5. Покращення планування закупівель. Завдяки інтеграції системи управління запасами з бухгалтерськими та фінансовими модулями можна забезпечити узгоджене планування закупівель відповідно до реальних потреб виробництва та доступності обігових коштів.

6. Забезпечення прозорості та контролю. Керівництво ТОВ «Галактик» зможе в режимі реального часу відстежувати стан запасів, бачити відхилення від норм, аналізувати причини нестач або перевищення та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Можливі ефекти від автоматизації управління запасами на підприємстві ТОВ «Галактик» представлено у табл. 2.15.

Таблиця 2.15

Можливі ефекти від автоматизації управління запасами
на підприємстві ТОВ «Галактик»

Напрямок впливу	Очікуваний ефект	Пояснення
1	2	3
Фінансовий	Зниження витрат на зберігання запасів	Менша потреба у площах складування, охороні, обслуговуванні та списанні зіпсованих матеріалів
Операційний	Прискорення процесів приймання, видачі та обліку запасів	Використання сканерів, штрихкодів, RFID і автоматизованих систем обліку
Управлінський	Підвищення точності управлінських рішень щодо обсягів закупівель	Своєчасне отримання аналітики про фактичний рівень запасів, попит і тенденції споживання
Стратегічний	Покращення адаптивності підприємства до змін попиту	Гнучке реагування на ринкові зміни та можливість точного прогнозування необхідних обсягів сировини
Кадровий	Зниження навантаження на персонал	Автоматизація рутинних завдань зменшує ймовірність помилок та підвищує ефективність роботи працівників
Клієнтський сервіс	Підвищення рівня обслуговування клієнтів	Своєчасне виконання замовлень без затримок через нестачу ресурсів

Продовження табл. 2.15

1	2	3
Інформаційна прозорість	Доступ до актуальної інформації про запаси в реальному часі	Підвищення рівня контролю з боку керівництва та аудитів
Зниження ризиків	Зменшення втрат від псування, крадіжок та неправильного списання запасів	Системний контроль і автоматичне виявлення відхилень

Джерело: розроблено автором

Автоматизація управління запасами для ТОВ «Галактик» є не лише засобом зниження витрат, а й необхідною умовою для забезпечення сталого виробничого процесу, своєчасного виконання замовлень і підвищення конкурентоспроможності підприємства. Це інвестиція в ефективність, точність та розвиток.

Представимо приклад розрахунку оптимізації запасів та оцінки економічної ефективності від заходів автоматизації управління запасами на підприємстві ТОВ «Галактик»:

Вихідні дані до впровадження автоматизації наступні:

- середньорічний обсяг запасів – 4 500 000 грн.;
- витрати на зберігання (20% від вартості запасів) – 900 000 грн.;
- обсяг списаних запасів (через псування, прострочення тощо) – 3% або 135 000 грн.

- витрати на зарплату персоналу складу – 300 000 грн.

Після впровадження автоматизації очікувані результати становитимуть:

- зниження рівня запасів на 15% (економія на зберіганні);

$Z_{pz} = 4\,500\,000 \times 15\% = 675\,000$ грн – зменшення обсягу запасів.

- економія на зберіганні;

$E_z = 675\,000 \times 20\% = 135\,000$ грн.

- зниження втрат від списання на 50%:

$Z_{vs} = 135\,000 \times 50\% = 67\,500$ грн – зменшення втрат.

- оптимізація чисельності персоналу складу – зменшення витрат на 20%;

$O_{чп} = 300\,000 \times 20\% = 60\,000$ грн економії.

Отже, проведені розрахунки відображають ефективність заходів з автоматизації управління запасами на підприємстві ТОВ «Галактик» (табл. 2.16).

Таблиця 2.16

Оцінка ефективності заходів з автоматизації управління запасами на підприємстві ТОВ «Галактик»

Показник	До впровадження, грн	Після впровадження, грн	Економія, грн
Середньорічний обсяг запасів	4 500 000	3 825 000	675 000
Витрати на зберігання запасів	900 000	765 000	135 000
Втрати від списання запасів	135 000	67 500	67 500
Витрати на персонал складу	300 000	240 000	60 000
Загальний економічний ефект	-	-	262 500

Джерело: розраховано автором

Завдяки впровадженню автоматизованої системи управління запасами ТОВ «Галактик» може оптимізувати обсяги зберігання, зменшити втрати, скоротити витрати на обслуговування складу та досягти економічного ефекту близько 262,5 тис. грн на рік. Це не лише підвищить фінансову ефективність, а й поліпшить управління матеріальними ресурсами на підприємстві.

Таким чином, автоматизація управління запасами на підприємстві ТОВ «Галактик» є стратегічно важливим кроком у напрямку підвищення ефективності використання оборотних активів. Впровадження сучасних ІТ-рішень дозволяє зменшити обсяг надлишкових запасів, оптимізувати витрати на їх зберігання та облік, а також знизити втрати від псування і списання. Завдяки автоматизації досягається прискорення обігу товарно-матеріальних цінностей, зменшуються витрати на складський персонал, що у підсумку забезпечує підприємству стабільне зростання фінансових результатів. Економічний ефект від впроваджених заходів підтверджує доцільність і результативність інноваційних змін, спрямованих на удосконалення управлінських процесів. Таким чином, автоматизація запасів є не лише інструментом оптимізації, а й дієвим фактором забезпечення конкурентоспроможності ТОВ «Галактик» на ринку.

Висновки до розділу 2

За результатами проведеної аналітичної оцінки стану та напрямів удосконалення управління оборотними активами підприємства можна зробити наступні висновки:

Визначено, що ТОВ «Галактик» було засноване у березні 2012 року групою підприємців, які мали досвід у сфері видобутку та обробки природного каменю. Ідея створення підприємства виникла на фоні зростаючого попиту на облицювальні матеріали в Україні та за її межами. Засновники компанії вирішили об'єднати ресурси для створення виробництва, орієнтованого на якість та інновації. Місцем розташування підприємства обрали село Станишівка Житомирського району – регіон, багатий на природні ресурси, зокрема граніт і вапняк.

Аналіз наведених економічних показників діяльності ТОВ «Галактик» за 2022–2024 роки свідчить про поступове покращення фінансово-господарського стану підприємства. Зокрема, чистий дохід зріс на 41% - з 4120 тис. грн у 2022 році до 5809 тис. грн у 2024 році, що є позитивною динамікою. Хоча валовий прибуток у 2024 році зменшився порівняно з 2023 роком, у порівнянні з 2022 роком він все ж зріс на 370 тис. грн (на 27,29%). Особливо позитивним є перехід підприємства з зони збитковості до прибуткової діяльності. У 2022 році чистий прибуток становив -612 тис. грн, а у 2024 році - вже 83 тис. грн.

Встановлено, що загальна сума оборотних активів зросла на 11,81%, що свідчить про певне покращення ситуації у фінансовому становищі підприємства. Однак найбільше збільшення відбулося у категорії «Інша поточна дебіторська заборгованість», яка виросла на 39,61%, що може вказувати на зростання дебіторської заборгованості поза основною діяльністю. Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги збільшилася на 10,34%, що може свідчити про необхідність більш суворого контролю над погашенням боргів клієнтами. Загалом, підприємство ТОВ «Галактик» зміцнило свою ліквідність, зменшивши залежність від запасів та збільшивши обсяг

дебіторської заборгованості, що вимагає додаткової уваги з боку фінансового менеджменту для запобігання проблемам із ліквідністю.

Обґрунтовано, що загальний стан управління оборотними активами ТОВ «Галактик» демонструє позитивні тенденції, що свідчать про покращення ефективності використання ресурсів підприємства. Зростання показників оборотності обігових коштів і запасів вказує на більш оперативне управління поточними активами, що сприяє зменшенню витрат та прискоренню обігу коштів. Підвищення коефіцієнтів оборотності, зокрема оборотності запасів і готової продукції, свідчить про покращення товарообігу та зниження витрат на утримання запасів. Зменшення періоду одного обороту активів і запасів також є важливим фактором, що знижує операційні витрати підприємства.

Узагальнено, що управління оборотними активами ТОВ «Галактик» має кілька суттєвих недоліків, серед яких надмірне накопичення запасів, високий рівень дебіторської заборгованості та низька маневреність обігових коштів. Це знижує ефективність використання фінансових ресурсів та підвищує фінансові ризики. Оптимізація цих процесів, зокрема шляхом покращення оборотності активів і контролю за дебіторською заборгованістю, сприятиме поліпшенню ліквідності і фінансової стабільності підприємства. Загалом, необхідно вдосконалити стратегію управління оборотними активами для підвищення ефективності роботи ТОВ «Галактик».

Доведено, що автоматизація управління запасами для ТОВ «Галактик» є не лише засобом зниження витрат, а й необхідною умовою для забезпечення сталого виробничого процесу, своєчасного виконання замовлень і підвищення конкурентоспроможності підприємства. Це інвестиція в ефективність, точність та розвиток. Завдяки впровадженню автоматизованої системи управління запасами ТОВ «Галактик» може оптимізувати обсяги зберігання, зменшити втрати, скоротити витрати на обслуговування складу та досягти економічного ефекту близько 262,5 тис. грн на рік. Це не лише підвищить фінансову ефективність, а й поліпшить управління матеріальними ресурсами на підприємстві.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження управління оборотними активами підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Визначено, що оборотні активи є важливим елементом фінансового механізму підприємства, оскільки вони забезпечують безперервність його діяльності в умовах динамічного ринку. Їх основна сутність полягає в тому, що вони активно використовуються в процесах виробництва та обігу товарів, сприяючи створенню вартості і ліквідності підприємства. Оборотні активи забезпечують підприємству можливість своєчасно виконувати зобов'язання перед постачальниками, кредиторами та працівниками, підтримуючи його фінансову стійкість.

2. Обґрунтовано, що управління оборотними активами підприємства - це система заходів і процесів, спрямованих на оптимальне формування, ефективне використання та своєчасне оновлення ресурсів, які беруть участь у кругообігу засобів підприємства протягом одного операційного циклу. Метою управління оборотними активами є забезпечення оптимального рівня та структури оборотних активів для досягнення максимальної ефективності їх використання при мінімальних витратах.

3. Узагальнено, що важливим аспектом є правильний вибір стратегії фінансування оборотних активів, що залежить від ризиків та фінансових цілей підприємства. Кожен з підходів до фінансування - консервативний, помірний, агресивний - має свої переваги та недоліки, тому важливо обирати стратегію, яка відповідає поточним умовам і прогнозам розвитку бізнесу. Для ефективного управління необхідно регулярно аналізувати стан оборотних активів, оптимізувати їх використання та вчасно реагувати на зміни в економічній ситуації.

4. Обґрунтовано, що оцінка ефективності управління оборотними активами є важливою складовою фінансового менеджменту підприємства. Вона дозволяє виявити слабкі місця у використанні ресурсів та вжити заходів щодо

їх оптимізації. Раціональне управління оборотними активами забезпечує безперервність виробничого процесу, підтримує платоспроможність та сприяє досягненню прибутковості. Ефективне використання таких активів, як запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти, є запорукою фінансової стійкості підприємства. В умовах ринкової економіки та зростаючої конкуренції зростає необхідність постійного моніторингу оборотних активів.

5. Встановлено, що комплексна оцінка ефективності управління оборотними активами є важливою складовою фінансового аналізу підприємства. Вона дозволяє виявити слабкі місця у використанні ресурсів, забезпечити раціональний розподіл коштів та підвищити обіговість активів. Завдяки такій оцінці підприємство може ефективніше управляти ліквідністю, платоспроможністю та фінансовою стабільністю. Результати оцінки створюють підґрунтя для обґрунтованих управлінських рішень щодо оптимізації структури активів. Крім того, це дає змогу своєчасно виявляти ризики фінансової нестійкості та уникати кризових ситуацій.

6. Визначено, що ТОВ «Галактик» було засноване у березні 2012 року групою підприємців, які мали досвід у сфері видобутку та обробки природного каменю. Ідея створення підприємства виникла на фоні зростаючого попиту на облицювальні матеріали в Україні та за її межами. Засновники компанії вирішили об'єднати ресурси для створення виробництва, орієнтованого на якість та інновації. Місцем розташування підприємства обрали село Станишівка Житомирського району – регіон, багатий на природні ресурси, зокрема граніт і вапняк.

7. Встановлено, що загальна сума оборотних активів зросла на 11,81%, що свідчить про певне покращення ситуації у фінансовому становищі підприємства. Однак найбільше збільшення відбулося у категорії «Інша поточна дебіторська заборгованість», яка виросла на 39,61%, що може вказувати на зростання дебіторської заборгованості поза основною діяльністю. Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги збільшилася на 10,34%, що може свідчити про необхідність більш суворого контролю над

погашенням боргів клієнтами. Загалом, підприємство ТОВ «Галактік» зміцнило свою ліквідність, зменшивши залежність від запасів та збільшивши обсяг дебіторської заборгованості, що вимагає додаткової уваги з боку фінансового менеджменту для запобігання проблемам із ліквідністю.

8. Обґрунтовано, що загальний стан управління оборотними активами ТОВ «Галактік» демонструє позитивні тенденції, що свідчать про покращення ефективності використання ресурсів підприємства. Зростання показників оборотності обігових коштів і запасів вказує на більш оперативне управління поточними активами, що сприяє зменшенню витрат та прискоренню обігу коштів. Підвищення коефіцієнтів оборотності, зокрема оборотності запасів і готової продукції, свідчить про покращення товарообігу та зниження витрат на утримання запасів. Зменшення періоду одного обороту активів і запасів також є важливим фактором, що знижує операційні витрати підприємства.

9. Узагальнено, що управління оборотними активами ТОВ «Галактік» має кілька суттєвих недоліків, серед яких надмірне накопичення запасів, високий рівень дебіторської заборгованості та низька маневреність обігових коштів. Це знижує ефективність використання фінансових ресурсів та підвищує фінансові ризики. Оптимізація цих процесів, зокрема шляхом покращення оборотності активів і контролю за дебіторською заборгованістю, сприятиме поліпшенню ліквідності і фінансової стабільності підприємства.

10. Доведено, що автоматизація управління запасами для ТОВ «Галактік» є не лише засобом зниження витрат, а й необхідною умовою для забезпечення сталого виробничого процесу, своєчасного виконання замовлень і підвищення конкурентоспроможності підприємства. Це інвестиція в ефективність, точність та розвиток. Завдяки впровадженню автоматизованої системи управління запасами ТОВ «Галактік» може оптимізувати обсяги зберігання, зменшити втрати, скоротити витрати на обслуговування складу та досягти економічного ефекту близько 262,5 тис. грн на рік. Це не лише підвищить фінансову ефективність, а й поліпшить управління матеріальними ресурсами на підприємстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аксенко В. С. Прогнозування оборотних активів підприємства як інструмент ефективного управління ними. Молодіжний економічний вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця. 2023. № 5. С. 56-63.
2. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 328 с.
3. Безбородова Т. В., Даншина Т. В. Управління оборотними коштами підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2017. №1. С. 59–62.
4. Берест М. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 164 с.
5. Біологічні активи: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 від 18.11.04 р. № 790. URL: [http //www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
6. Бланк І. О. Управління активами. Київ: Ника – Центр, Ельга, 2011. 702 с.
7. Бровко Л. І. Оптимізація оборотних активів та їх вплив на діяльність підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 2. С. 16-22.
8. Васьківська К. В., Сич О. А. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. 236 с.
9. Виноградня В. М., Бурдонос Л. І. Перспективна платоспроможність у забезпеченні фінансової стабільності підприємства. Економічний вісник університету. 2021. № 50. С. 162-168.
10. Власова Н.О. Управління оборотними активами в підприємствах роздрібної торгівлі: монографія. Харків: ХДУХТ, 2014. 258 с.
11. Господарський кодекс України : Кодекс № 436-15 від 16.01.2003 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
12. Гринюк І.М. Економічна сутність оборотних активів та їх типологія Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal. 2016. Vol. 2. № 4. Р. 64–74.
13. Давидюк Т.В., Манойленко О. В., Ломаченко Т. І., Резніченко А. В.

Бухгалтерський облік : навч. Посібник. Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.

14. Дебіторська заборгованість: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 від 08.10.99 р № 237. URL: [http //www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

15. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.

16. Дехтяр Н. А., Дейнека О. В., Черноус Т. М. Управління оборотними активами підприємства. Економіка та суспільство. 2017. №8. С. 572-578.

17. Домбровська Н. Р. Економічна квінтесенція та класифікація оборотних активів підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. №17. С. 820–825.

18. Донін Є. О. Особливості сучасних підходів щодо специфіки класифікації оборотних активів підприємства. Економіка і організація управління. 2018. №1 (29). С. 75–85.

19. Дробишева О. О. Роль оборотних засобів у виробничому процесі підприємства. Економіка та управління підприємствами. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2016. №2. С. 19–24.

20. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА, 2018. 290 с.

21. Єйбоженко О. Система управління оборотними активами підприємства. Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. 2013. №5. С. 230-239.

22. Єріна А. М. Статистичне моделювання та прогнозування : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2001. 170 с.

23. Журавльова І. В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 207 с.

24. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 від 07.02.2013 р. № 73. URL: [http//www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

25. Запаси: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 від 20.10.99 р. № 246. URL: [http //www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

26. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку

активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затверджено Мінфіном України від 08.02.2014 р. № 48. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

27. Канцедал Н. Ю., Клімович І. М., Ганін В. І. Окремі питання управління оборотними активами підприємства. Економіка та держава. 2019. №11. С. 103–107.

28. Касапова І. С. Дослідження економічної сутності категорії – «оборотний капітал». Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць. 2016. № 2 (61). С. 228–234.

29. Ковальчук Н. О., Федішин М. П., Жаворонок А. В. Теоретичні аспекти аналізу складу, структури активів та джерел їх фінансування. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 23. С. 64-69.

30. Ковальчук Н. О., Федішин М. П., Жаворонок А. В. Ліквідність як критерій оптимізації структури оборотних активів підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2019. № 11/1. С. 16-19.

31. Колодізев О. М., Азізова К. М. Управління оборотними активами промислових підприємств: сучасні підходи. Економіка та суспільство. 2021. Вип. 23. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25388>

32. Колумбет О. П. Оборотні активи: сутність, класифікація та структура у вітчизняній та зарубіжній практиці. Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер. : Економіка і управління. 2013. №23–24. С. 324–332.

33. Купріна Н. М., Ступницька Т. М., Антонюк О. П., Величко О. М. Сучасні аспекти фінансового аналізу оборотних активів підприємства. Економіка харчової промисловості. 2021. Т. 13, Вип. 3. С. 46–55.

34. Лапіна І. С. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / І. С. Лапіна, О. М. Гончаренко, Г. О. Величко та ін. / за ред. І. С. Лапіної. Одеса : Атлант, 2016. 313 с.

35. Лебедева А. М. Методичні аспекти аналізу ефективності використання оборотних активів підприємства. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.

2015. №1. С. 67–76.

36. Левкович О. В., Черновіл М. С. Управління оборотними активами промислових підприємств в сучасних умовах. Ефективна економіка. 2023. №1. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1035>

37. Лисьонкова Н. М., Захарчук В. Ю. Підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства. Приазовський економічний вісник. 2018. № 5 (10). С. 354–358.

38. Лубкей Н. П., Крамарчук С. П. Система управління оборотними активами підприємства. Інфраструктура ринку. 2018. №22. С. 86–91.

39. Люта О. В., Пігуль Н. Г., Глядько К. Теоретичні засади управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». № 4. 2019. С. 14–23.

40. Майборода О. Є., Косарева І. П., Лесняк А. О. Платоспроможність підприємства та формування системи її забезпечення. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. №18. С. 256–260.

41. Мартиненко В. П., Легеза Н. В. Прогресивні підходи до управління оборотними активами промислових підприємств. Сучасні проблеми економіки і підприємництва. 2016. № 18. С. 225–229.

42. Мартінович В.Г., Носань Н.С. Сутність та генезис економічної категорії «оборотний капітал підприємства». Електронне наукове фахове видання «Глобальні та національні проблеми економіки». Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського. 2017. Вип. №15. С. 272–275.

43. Міца О.В., Лавер В.О. Системний аналіз : навч.-метод. посіб. Ужгород : вид-во ПП «АУТДОР - ШАРК», 2021. 63 с.

44. Мордань Є.Ю., Сумченко А. О. Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2019. № 4. С. 24-34.

45. Нашкерська Г. В. Фінансовий облік : навч. посібник. Київ : Кондор, 2005. 503 с.

46. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств : підручник. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 504 с.
47. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посіб. 4-те вид., без змін. К.: КНЕУ, 2007. 240 с.
48. Павленко О. П., Бурсук Г. Ю. Фінансовий аналіз оборотних активів та оптимізація джерел їх формування. Молодий вчений. 2017. №10. С. 981–984.
49. Парасій-Вергуненко І. М. Статистичний і динамічний підход до аналізу ліквідності та платоспроможності суб'єктів господарювання. Фінанси України. 2017. №2. С. 81–95.
50. Пархоменко О.С., Должикова Ю. Р. Аналіз використання оборотних активів на машинобудівних підприємствах України. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 5. С. 546-549.
51. Петченко М. В. Методичний підхід до адаптивного управління оборотними коштами підприємств машинобудування. Ефективна економіка. 2017. № 2. С. 111-119.
52. Поддєрьогін А. М., Баб'як Н. Д., Білик М. Д. Фінансовий менеджмент : підручник / кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с.
53. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-X. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
54. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : наказ Міністерства економіки від 26.10.2010 № 1361. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text>
55. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. №959-XII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
56. Рубаха М. В., Цюпа М. П. Прикладні аспекти аналізу оборотності капіталу суб'єкта господарювання. Ефективна економіка. 2017. №4. URL:

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5531>

57. Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф. Фінанси підприємств : навчальний посібник / за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с.

58. Стоянова-Коваль С. С. Оборотні активи аграрних підприємств: економічна сутність та науково-методичні підходи до специфіки їх класифікації. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. №10. С. 100–104.

59. Стратійчук В.М. Вдосконалення класифікації оборотних активів як об'єкта стратегічного управління. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. № 22. С. 565-569.

60. Терещенко С. І., Федай В. В. Ефективне використання оборотних активів підприємством. Вісник Сумського національного аграрного університету. Сер. Економіка і менеджмент. 2019. Вип. 2. С. 67–71.

61. Тігова Т. М. Аналіз фінансової звітності: Навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2012. 268 с.

62. Трифонов Г. Ф., Стоєв В. Л., Нечитайло С. І. Теоретичні аспекти формування та ефективності використання оборотних коштів підприємства. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2018. № 4 (16). С. 98-102.

63. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.

64. Фабіянська В. Ю. Удосконалення обліку та контролю оборотних активів. Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. 2021. Вип. 12(1). С. 357-366.

65. Фарінович І. В. Економічна сутність оборотних коштів та джерела їх формування. Вісник Національного "Львівська політехніка". 2011. № 704. С. 90-96.

66. Филипенко О. М. Сучасні підходи до визначення сутності та складу поняття "оборотні активи". Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери

торгівлі та послуг. 2011. Вип. 1. С. 50-56.

67. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / Кнейслер О. В., Гуцал І. С., Квасовський О. Р., Спасів Н. Я. Тернопіль : Вектор, 2022. 388 с.

68. Фінансові інвестиції: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 від 26.04.00 р. № 91. URL: [http //www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

69. Хаустова І. Є. Актуальні проблеми управління оборотними активами підприємства. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». 2018. № 19 (1295). С. 64–67.

70. Циганова О. С., Бурлан С. А., Каткова Н. В. Оцінювання результативності діяльності підприємств машинобудування України. Проблеми економіки. 2020. № 1 (43). С. 197-206.

71. Ченг Ф. Лі., Джозеф І. Фіннерті. М., Фінанси корпорацій: теорія, методи й практика : підручник. К.: Основи, 2000. 685 с.

72. Чубка О. Характеристика підходів до формування оборотного капіталу промислових підприємств. Економічний аналіз. 2013. Т. 12(4). С. 142-148.

73. Швець Ю. О., Скворцова А. В. Управління оборотними активами підприємств. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2015. № 13. С. 127–130.

74. Шматковська Т., Демедюк Л., Ворона О. Деякі аспекти проблематики управління оборотними активами на підприємстві. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2016. № 3. С. 174–184.

75. Яковлев В. І. Тенденції розвитку машинобудівної галузі України. Економіка та управління національним господарством. 2018. Вип. 31. С. 31- 36.

76. Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Фінанси : навч. посібник Львів : Видавництво «Простір-М», 2018. 298 с.

